

Informácie o finančných nástrojoch, o ochrane finančných nástrojov a peňažných prostriedkov klienta a niektoré ďalšie informácie týkajúce sa obchodovania s finančnými nástrojmi

Fio banka, a.s., IČO: 61858374, V Celnici 1028/10, 117 21 Praha 1, Česká republika, zapísaná v obchodnom registri vedenom Mestským súdom v Prahe, oddiel B, vložka 2704, konajúca prostredníctvom a vo veci organizačnej zložky **Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky**, IČO: 36869376, Dunajská 1, 811 08, Bratislava, zapísanej v obchodnom registri vedenom Okresným súdom Bratislava I, oddiel: Po, vložka č.: 1875/B (ďalej aj len „obchodník“ či „Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky“)

V zmysle ustanovenia § 73d zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon o cenných papieroch“) je obchodník s cennými papiermi povinný poskytnúť klientom alebo potenciálnym klientom o. i. aj informácie o finančných nástrojoch a o ochrane finančných nástrojov alebo peňažných prostriedkov klienta.

Vzhľadom na charakter služieb, ktoré Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky svojim klientom poskytuje, a na miesta výkonu, na ktorých umožňuje svojim klientom obchodovať, považuje obchodník za vhodné poskytnúť svojim klientom aj niektoré ďalšie informácie.

Finančné nástroje

1. V zmysle zákona o cenných papieroch sú finančnými nástrojmi:
 - a) prevoditeľné cenné papiere,
 - b) nástroje peňažného trhu,
 - c) cenné papiere a majetkové účasti vo fondoch kolektívneho investovania,
 - d) opcie, futures, swapy, forwardy a iné derivátové zmluvy týkajúce sa cenných papierov, mien, úrokových mier alebo výnosov, emisných kvót alebo iných derivátových nástrojov, finančných indexov alebo finančných mier, ktoré môžu byť vyrovnané doručením alebo v hotovosti,
 - e) opcie, futures, swapy, forwardy a iné derivátové zmluvy týkajúce sa komodít, ktoré sa musia vyrovať v hotovosti alebo sa môžu vyrovať v hotovosti na základe voľby jednej zo zmluvných strán inak ako z dôvodu platobnej neschopnosti alebo inej udalosti, ktorá má za následok ukončenie zmluvy,
 - f) opcie, futures, swapy a iné derivátové zmluvy týkajúce sa komodít, ktoré sa môžu vyrovať doručením, ak sa s nimi obchoduje na regulovanom trhu, na mnohostrannom obchodnom systéme alebo na organizovanom obchodnom systéme, okrem veľkoobchodných energetických produktov, s ktorými sa obchoduje na organizovanom obchodnom systéme a ktoré sa musia vyrovať doručením,
 - g) opcie, futures, swapy, forwardy a iné derivátové zmluvy týkajúce sa komodít, ktoré sa môžu vyrovať doručením, neuvedené v písmene f), ktoré neslúžia na podnikateľské účely a majú charakter iných derivátových finančných nástrojov,
 - h) derivátové nástroje na presun úverového rizika,
 - i) finančné rozdielové zmluvy,
 - j) opcie, futures, swapy, forwardy a iné derivátové zmluvy týkajúce sa klimatických zmien, dopravných sadzieb, miery inflácie alebo iných úradných hospodárskych štatistík, ktoré sa musia vyrovať v hotovosti alebo sa môžu vyrovať na základe voľby jednej zo zmluvných strán inak ako z dôvodu platobnej neschopnosti alebo inej udalosti, ktorá má za následok ukončenie zmluvy, ako aj iné derivátové zmluvy týkajúce sa aktív, práv, záväzkov, indexov a iných faktorov, neuvedené v tomto odseku, ktoré majú charakter iných derivátových finančných nástrojov a obchoduje sa s nimi na regulovanom trhu, na mnohostrannom obchodnom systéme alebo na organizovanom obchodnom systéme,

- k) emisné kvóty, ktoré sú tvorené akoukoľvek jednotkou spĺňajúcou požiadavky osobitného predpisu.
2. Prevoditeľnými cennými papiermi sa rozumejú cenné papiere, s ktorými sa obvykle obchoduje na kapitálovom trhu (okrem nástrojov peňažného trhu), najmä akcie, dlhopisy a pod.
 3. S investovaním do finančných nástrojov je vo všeobecnosti spojené **riziko straty investície**, a to až do výšky 100% investovaných prostriedkov. Toto riziko **existuje pri všetkých druhoch finančných nástrojov, do ktorých má možnosť klient obchodníka investovať**. Navyše, **osobitné riziká sú spojené s investovaním do finančných nástrojov derivátového typu** – podrobné informácie sú preto uvedené v časti „Riziká obchodov s derivátmi“, a tiež s investovaním s pomocou menového úveru či s pomocou úveru na obchodovanie s finančnými nástrojmi (tzv. margin), kde môže dôjsť aj k strate prevyšujúcej 100 % investovaných prostriedkov. Všeobecné riziko straty z investovania na kapitálovom trhu je možné obmedziť, nie však úplne eliminovať, a to spôsobmi súhrnne nazývanými ako „racionálne správanie investora“, ktorého obsahom je najmä:
 - a) vyváženosť podstupovaného rizika, očakávaného výnosu a likvidity finančného nástroja,
 - b) diverzifikácia portfólia finančných nástrojov,
 - c) zabezpečenie pokynmi typu stop-loss pred vznikom vyššej než dopredu akceptovateľnej straty,
 - d) znalosť všetkých verejne dostupných kurzotvorných informácií o finančnom nástroji pred vstupom do otvorenej pozície a ďalej po celú dobu jej držania,
 - e) verný a úplný obraz investičného profilu investora pre obchodníka.

V tejto súvislosti obchodník s cennými papiermi dôrazne odporúča, aby mu klient poskytoval informácie potrebné na posúdenie primeranosti resp. vhodnosti požadovanej investičnej služby a finančného nástroja pre konkrétneho klienta, a to pravidelne tak, aby obchodník s cennými papiermi vždy disponoval aktuálnymi informáciami potrebnými pre takéto posúdenie. Aktuálne informácie poskytuje klient vyplnením Investičného dotazníka (jeho aktuálne používanej verzie), ktorý je klientovi k dispozícii na www.fio.sk a na pobočkách Fio banky, a.s., pobočky zahraničnej banky; Investičný dotazník je možné vyplniť aj prostredníctvom dohodnutého komunikačného programu, ak to platná zmluva umožňuje.

4. Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky v súčasnosti umožňuje svojim klientom obchodovať len s niektorými druhmi vyššie uvedených druhov finančných nástrojov. S obchodovaním s týmito finančnými nástrojmi sú spojené riziká uvedené ďalej v dokumente v časti „Riziká spojené s finančnými nástrojmi – všeobecné informácie“. Podrobné informácie o povahe vybraných druhov finančných nástrojov derivátového typu sú uvedené v časti „Riziká obchodov s derivátmi“.
5. Poznámka: peňažné prostriedky, ktoré klient poskytol obchodníkovi za účelom poskytovania investičných služieb, ako i peňažné prostriedky získané pre klienta obchodníka predajom jeho finančných nástrojov, sú uložené na obchodnom účte vedenom obchodníkom.
6. Finančné nástroje, s ktorými Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky umožňuje svojim klientom obchodovať, sú určené profesionálnym klientom, neprofesionálnym klientom i oprávneným protistranám. Ak bol v súvislosti s verejnou ponukou niektorého z finančných nástrojov uverejnený prospekt, je tento prospekt dostupný na internetových stránkach emitenta.
7. Cenným papierom sa v tomto dokumente rozumie listinný cenný papier aj zaknihovaný cenný papier.

Druhy finančných nástrojov

K jednotlivým finančným nástrojom poskytuje Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky nasledujúce informácie:

1. Akcia

Akcia je cenný papier, s ktorým sú spojené práva akcionára ako spoločníka akciovej spoločnosti podieľať sa podľa obchodného zákonníka a stanov spoločnosti na jej riadení, jej zisku a na likvidačnom zostatku po zrušení spoločnosti s likvidáciou. Akciami sa na účely tohto dokumentu rozumejú tiež zahraničné cenné papiere, s ktorými sú podľa príslušných zahraničných právnych predpisov spojené podobné práva ako práva spojené s akciami, ktoré sú uvedené v predchádzajúcej vete.

Existujú rôzne typy akcií. Bežné akcie (tzv. kmeňové) predstavujú podiel na základnom imaní a sú s nimi spojené obvyklé, vyššie uvedené práva. Okrem toho rovnako existujú napr. prioritné akcie, s ktorými môže byť spojené prednostné právo na dividendu, na iných vlastných zdrojoch spoločnosti alebo v prípade zrušenia spoločnosti prednostné právo na podiel na likvidačnom zostatku.

Cena akcie je vytváraná ponukou a dopytom v obchodných systémoch (burzách). Spravidla cena akcie rastie s väčším dopytom a klesá s väčšou ponukou. Mieru ponuky a dopytu ovplyvňuje ako rad mikroekonomických, tak makroekonomických faktorov. Z mikroekonomického pohľadu je dôležité hospodárenie spoločnosti a jej budúce vyhliadky, dividendová politika, kvalita manažmentu či kapitálová štruktúra spoločnosti. Z makroekonomického pohľadu hrá úlohu napríklad fáza hospodárskeho cyklu (ceny cyklických akcií pozitívne reagujú na rast ekonomiky), nastavenie úrokových sadzieb (rast úrokových sadzieb sa prejavuje negatívne do cien akcií), daňové a právne prostredie či vývoj v sektore, v ktorom sa akcie nachádzajú (pozitívny postoj v sektore sa pozitívne prejavuje v cenách jednotlivých akcií tohto sektoru) apod. Upozornenie: aktuálny vývoj ceny konkrétnej akcie sa môže s ohľadom na aktuálnu situáciu emitenta od tohto všeobecného popisu odlišovať, a to i výrazne.

Medzi výhody akcií patrí predovšetkým ich relatívne vysoká výnosnosť, naopak medzi slabé stránky možno zaradiť relatívne vysokú cenovú fluktuáciu, neistotu ohľadne budúceho vývoja (pretože zisk ani dividendy nie sú vopred známe ani zaručené). Všeobecne sa odporúča diverzifikovať investíciu do niekoľkých akciových titulov v rôznych sektoroch. V porovnaní s ostatnými finančnými nástrojmi vyžadujú investície do akcií rovnako hlbšie znalosti trhu a sledovanie všetkých faktorov ovplyvňujúcich cenu akcií. Ďalej je odporúčaná minimálna dĺžka investície tri až päť rokov.

Špeciálnym typom amerických akcií sú akcie spoločnosti typu Limited Partnership (v názve takejto spoločnosti je skratka L.P.), pričom na výnosy z týchto akcií sa nevzťahuje dohoda o zamedzení dvojitého zdanenia medzi USA a SR.

Príklad: Nákup 1000 ks akcií za cenu 20 eur, celková cena investície 20 000 eur bez vplyvu poplatkov. Počas jedného roka investor inkasuje dividendu vo výške 0,60 eur na akciu, celková čiastka je teda 600 eur. Po roku investor predá na burze pozíciu za 21 eur/akciu. Celkové zhodnotenie sa skladá z kapitálového výnosu vo výške 5% (nárast kurzu z 20 eur na 21 eur) a dividendového výnosu vo výške 3%. Celkové zhodnotenie po predaji dosiahlo 8% (investovaných 20 000 eur, po predaji 21 000 eur plus dividendy 600 eur, celkom teda 21 600 eur). Príklad nezohľadňuje účtovné poplatky za obchody.

Príklad č. 2: Nákup 1000 ks akcií za cenu 20 eur, celková cena investície 20 000 eur bez vplyvu poplatkov. Počas jedného roka investor inkasuje dividendu vo výške 0,60 eur na akciu, celková čiastka je teda 600 eur. Po roku investor predá na burze pozíciu za 19 eur. Celkové zhodnotenie sa skladá zo záporného kapitálového výnosu vo výške -5% (pokles kurzu z 20 eur na 19 eur) a dividendového výnosu vo výške 3%. Celkové zhodnotenie po predaji dosiahlo -2% (investovaných 20 000 eur, po predaji 19 000 eur plus dividendy 600 eur, celkom teda 19 600 eur). Príklad nezohľadňuje účtovné poplatky za obchody.

1.1. American depositary receipt (ADR) a obdobné finančné nástroje

Ide o depozitný certifikát vydaný bankovou inštitúciou pôsobiacou v USA, ktorý stelesňuje určitý stanovený počet akcií (spravidla 1 ks akcie) konkrétnej zahraničnej spoločnosti (t. j. spoločnosti so sídlom mimo USA), ktoré daná banková inštitúcia drží (a vydané ADR sú teda podložené akciami držanými bankou emitujúcou dané ADR). ADR sú obchodované na amerických trhoch s cennými papiermi, touto formou je možné na americkom trhu s cennými papiermi obchodovať aj s akciami zahraničných spoločností, ktorých akcie nie sú prijaté na žiadnom americkom trhu s cennými papiermi (napr. z dôvodu nákladov na prijatie akcií na americký trh s cennými papiermi). ADR sú ocenené v USD, clearing obchodov s ADR prebieha cez americký systém vyrovnania. So sponzorovanými ADR (teda ADR, s ktorých emisiou dal súhlas emitent podkladových akcií – ADR obchodované na trhoch s cennými papiermi sú spravidla sponzorované ADR) sú rovnako spojené aj hlasovacie práva či právo na dividendu. Výhodou ADR je najmä možnosť obchodovania s ADR predstavujúcimi akcie spoločností, ktoré nie sú prijaté na obchodovanie na americké trhy s cennými papiermi (napr. s ázijskými či africkými spoločnosťami). Nevýhodou ADR je najmä zvýšené kreditné riziko oproti akciám (keďže investor je vystavený riziku nielen z hľadiska prípadnej insolventie emitenta podkladových akcií, ale i z hľadiska insolventie bankovej inštitúcie emitujúcej príslušné ADR), možnosť dvojitého zdanenia dividend a zvýšené náklady na menové konverzie (keďže napr. dividendy z ADR sú vyplácané výhradne v USD, do ktorých sú dividendy najprv konvertované z meny, v ktorej dividendu vypláca emitent podkladových akcií). Obdobné pravidlá a informácie ako vo vzťahu k ADR platia aj vo vzťahu k obdobným finančným nástrojom, ako sú napríklad CDR (Canadian depositary receipt), SDR (Swedish depositary receipt) či DZ (Deutsche Zertifikate).

1.2. Global depositary receipt (GDR)

Ide o finančný nástroj veľmi podobný ADR, teda tiež ide o depozitný certifikát vydaný bankovou inštitúciou, ktorý stelesňuje určitý stanovený počet akcií (spravidla 1 ks akcie) konkrétnej spoločnosti, ktoré daná banková inštitúcia drží (a vydané GDR sú teda podložené akciami držanými bankou emitujúcou dané GDR). GDR sú obchodované na trhoch s cennými papiermi v dvoch či viacerých štátoch, najčastejšie na trhoch s cennými papiermi v USA a v EÚ, touto formou je možné na danom trhu s cennými papiermi obchodovať aj s akciami zahraničných spoločností, ktorých akcie nie sú na danom trhu s cennými papiermi prijaté na obchodovanie (napr. z dôvodu nákladov na prijatie akcií na daný trh s cennými papiermi). GDR sú ocenené v mene trhu, na ktorom sú obchodované. So sponzorovanými GDR (teda GDR, s ktorých emisiou dal súhlas emitent podkladových akcií – GDR obchodované na trhoch s cennými papiermi sú spravidla sponzorované GDR) sú rovnako spojené aj hlasovacie práva či právo na dividendu. Výhodou GDR je najmä možnosť obchodovania s GDR predstavujúcimi akcie spoločností, ktoré nie sú prijaté na obchodovanie na americké či únijské trhy s cennými papiermi (napr. s ázijskými či africkými spoločnosťami). Nevýhodou GDR je najmä zvýšené kreditné riziko oproti akciám (keďže investor je vystavený riziku nielen z hľadiska prípadnej insolventie emitenta podkladových akcií, ale i z hľadiska insolventie bankovej inštitúcie emitujúcej príslušné GDR), možnosť dvojitého zdanenia dividend, zvýšené náklady na menové konverzie (keďže napr. dividendy z GDR sú vyplácané výhradne v mene trhu, na ktorom sa obchodujú, do ktorých sú dividendy najprv konvertované z meny, v ktorej dividendu vypláca emitent podkladových akcií) a rovnako aj možné zvýšené riziko likvidity.

2. Dlhopis

Dlhopis tiež obligácia je dlhový cenný papier, ktorý vyjadruje záväzok emitenta voči veriteľovi, t. j. majiteľovi dlhopisu. Ide o zastupiteľný cenný papier, s ktorým je spojené právo na splatenie dlžnej čiastky, zodpovedajúcej menovitej hodnote dlhopisu jeho emitentom, a to naraz alebo postupne k určitému okamihu, a poprípade aj ďalšie práva plynúce zo zákona alebo emisných podmienok dlhopisu, najmä vyplatenie stanovených výnosov. Tieto výnosy môžu byť včlenené do kupónov. Pri dlhopisoch nadobúda (najmä v posledných rokoch) na význame charakter ich emitentov, keďže financovanie svojej činnosti prostredníctvom emisie dlhopisov môžu využívať (a často v praxi

využívajú) aj úplne neznáme obchodné korporácie (t. j. korporácie s nepriehľadnou vlastníckou štruktúrou, bez vopred definovaných ekonomických zámerov, bez predchádzajúcej histórie pôsobenia na trhu a/alebo so závažnými ekonomickými problémami). Pri týchto dlhopisoch tak významne rastie riziko nesplatenia dlžnej čiastky (viac vid' odsek „Kreditné riziko“ vid' str. 15 až 16 tohto dokumentu).

Základným ukazovateľom, ktorý ovplyvňuje vnútornú hodnotu dlhopisu a následne i trhovú cenu, sú trhové úrokové sadzby. Platí, že s ich rastom klesá súčasná hodnota budúcich platieb vyplývajúcich z dlhopisu, takže klesá vnútorná hodnota dlhopisu a následne i jeho trhovú cenu. Naopak s poklesom úrokových sadzieb bude súčasná hodnota budúcich príjmov vyplývajúcich z dlhopisu vyššia, takže vzrastie vnútorná hodnota, a tým i trhovú cenu dlhopisu. Ďalej cenu ovplyvňuje vývoj ekonomiky, menová politika, fiškálna politika, menový kurz či inflácia.

Príklad: Nákup dlhopisu s ročnou splatnosťou a kupónom 5% za nominálnu hodnotu 100. V prípade držania do splatnosti obdrží investor celú výšku nominálnej hodnoty vo výške 100 plus úrok vo výške 5%. V prípade predaja v polovici splatnosti obdrží úrok iba v adekvátnej výške 2,5% a celkový výsledok bude závisieť na predajnej cene. Aby pre investora nebola pozícia stratová, predaj sa musí vykonať za cenu rovnakú alebo vyššiu než 97,50.

Všeobecne možno rozlišovať nasledujúce základné typy dlhopisov:

2.1. Dlhopis s pevným výnosom

Ide o dlhopis, ktorého výnos je stanovený pevnou úrokovou sadzbou z nominálnej hodnoty dlhopisu a je vyplácaný spravidla ročne. Možné sú však aj polročné alebo štvrťročné výplaty. Medzi jeho silné stránky patrí predovšetkým skutočnosť, že pevný výnos je známy vopred. Medzi slabé stránky možno naopak zaradiť vyššie nominálne hodnoty dlhopisov, ktoré limitujú možnosť investície pre individuálnych investorov, ktorí najviac nemajú prístup na primárny trh. Vzhľadom k často dlhej lehote do splatnosti sa kúpna sila investovaného kapitálu môže zmenšovať v dôsledku neočakávanej inflácie. Čím dlhšia je lehota do splatnosti, tým je toto riziko vyššie.

2.2. Dlhopis s pohyblivým výnosom

Ide o dlhopis, ktorého výnos je stanovený pohyblivou úrokovou sadzbou, ktorá sa stanovuje podľa presne daného vzorca v konkrétny deň na ďalšie obdobie (napr. každých šesť mesiacov na obdobie nasledujúcich šesť mesiacov). Táto sadzba je odvodená od sadzieb na peňažnom trhu a je navýšená či znížená o maržu závislú na úrokovej bonite emitenta, dobe do splatnosti a popr. ďalších faktoroch. Výnos môže byť tiež naviazaný na inflačný index.

Medzi silné stránky tohto dlhopisu patrí predovšetkým výnos kopírujúci sadzby peňažného trhu a spravidla ľahká prevoditeľnosť na sekundárnom trhu. Ak sa referenčná úroková sadzba prispôsobuje inflácii, dochádza tiež k lepšiemu kopírovaniu inflačného vývoja ako u ostatných typoch dlhopisov. Medzi slabé stránky patrí relatívne nižší výnos (ako u dlhopisov s pevným výnosom) na trhoch s klesajúcimi sadzbami.

2.3. Diskontný dlhopis („zero bond“, bezkupónový)

Ide o dlhopis, ktorý je emitovaný za nižšiu cenu, ako je jeho nominálna hodnota. Rozdiel medzi nominálnou hodnotou a predajnou cenou sa označuje ako tzv. diskont. Z toho vyplýva, že bezkupónový dlhopis nemá žiadne kupónové výplaty medzi dátumom emisie a splatnosťou. Medzi silné stránky patrí najmä skutočnosť, že investor nepodstupuje reinvestičné riziko (t. j. riziko investície prijatých kupónov za nižšiu úrokovú sadzbu), naopak medzi slabé stránky možno zaradiť skutočnosť, že dlhopis neprináša žiadne cash flow do doby splatnosti.

2.4. Vymeniteľné, prioritné a ďalšie dlhopisy

Vymeniteľný (konvertibilný) dlhopis je dlhopis, ktorý môže byť na základe požiadavky majiteľa dlhopisu vymenený za akcie určitej spoločnosti v priebehu stanovenej doby a za vopred stanovených podmienok. Ak spoločnosť vydá rôzne druhy akcií, musia byť určené typy akcií, za ktoré možno dlhopisy vymeniť. Konvertibilné dlhopisy sú preto finančným nástrojom kombinujúcim charakteristické

rysy dlhopisov a akcií. Ponúkaný výnos je nižší ako pri porovnateľných dlhopisoch v rovnakej mene, s rovnakou lehotou splatnosti a porovnateľným rizikom (bonitou) emitenta.

Prioritnými dlhopismi sa rozumejú dlhopisy, s ktorými je spojené právo na prednostné upisovanie akcií. Vydanie prioritných dlhopisov je viazané na súčasné rozhodnutie akciovej spoločnosti o podmienenom zvýšení základného imania.

Existujú tiež rôzne druhy dlhopisov viazaných na akcie. Podľa určitých charakteristických znakov sa tieto finančné nástroje viac podobajú nepriamej investícii do akcií než investícii s pevným výnosom. Výnos z kupónu je nižší ako trhový výnos. Cena dlhopisu je naviazaná na podkladové aktívum; burzový index (napríklad DJ Eurostoxx 50, S&P 500), menu, komodity, a pod. Investori môžu mať výhodu ochrany kapitálu, čo znamená, že vždy získajú naspäť aspoň svoju počiatočnú investíciu. Zároveň sa podieľajú na zisku podkladového aktíva, ku ktorému sa viaže dlhopis, ale nie na možných stratách. Participácia na podkladovom aktíve môže byť rôzna; rovnajúca sa 100 %, ale aj výrazne vyššia alebo nižšia.

Ďalším typom dlhopisov sú predčasne splatné dlhopisy. Opciu na predčasné splatenie môže využiť emitent, alebo držiteľ v závislosti od emisných podmienok. Opcie na predčasné splatenie oprávňuje emitenta alebo držiteľa dlhopis predčasne splatiť za vopred pevne dohodnutú cenu. Predčasné splatenie zo strany držiteľa obmedzuje riziko nárastu úrokových sadzieb a súvisiaceho zníženia hodnoty dlhopisu.

2.5. Nepodriadené dlhopisy

Nepodriadené dlhopisy predstavujú priame, nepodmienené, nepodriadené a nezaistené pohľadávky voči emitentovi, ktoré sú a budú čo do poradia svojho uspokojenia rovnocenné (pari passu) ako medzi sebou navzájom, tak i aspoň rovnocenné voči všetkým ďalším súčasným i budúcim nepodriadeným a nezaisteným pohľadávkami voči emitentovi, s výnimkou tých pohľadávok voči emitentovi, u ktorých stanoví inak kogentné ustanovenie právnych predpisov.

2.6. Podriadené dlhopisy

Podriadené dlhopisy predstavujú priame, nepodmienené a nezaistené pohľadávky voči emitentovi, podriadené v zmysle ustanovenia § 20a zákona č. 530/1990 Zb., o dlhopisoch, ktoré sú a budú čo do poradia svojho uspokojenia rovnocenné (pari passu) medzi sebou navzájom. Podriadenosť dlhopisov znamená, že v prípade vstupu emitenta do likvidácie či začatia insolvenčného konania voči emitentovi bude pohľadávka odpovedajúca právam s týmto dlhopisom spojeným uspokojená až potom, čo budú uspokojené všetky ostatné pohľadávky voči emitentovi, s výnimkou pohľadávok, ktoré sú viazané rovnakou alebo obdobnou podmienkou podriadenosti. Pohľadávky z podriadených dlhopisov a ostatné pohľadávky, ktoré sú viazané rovnakou alebo obdobnou podmienkou podriadenosti, by sa uspokojovali podľa svojho poradia (t. j. podľa okamihu vzniku). Emisné podmienky môžu určiť iné poradie uspokojenia pohľadávok z podriadených dlhopisov, a to aj vo vzťahu k uspokojeniu ostatných pohľadávok, vrátane pohľadávok z iných podriadených dlhopisov, či rozdielne vo vzťahu k pohľadávke odpovedajúcej právu na splatenie dlhopisu a iným právam s dlhopisom spojeným. Ak nebude mať emitent dostatočný majetok k úhrade všetkých dlhov uspokojovaných prednostne pred pohľadávkami spojenými s určitými podriadenými dlhopismi, tieto pohľadávky nebudú uspokojené, a investori do týchto podriadených dlhopisov preto prídu o celú svoju investíciu. Ak nebude mať emitent dostatočný majetok na úhradu všetkých dlhov uspokojovaných v rovnakom poradí ako pohľadávky spojené s určitými podriadenými dlhopismi, budú tieto pohľadávky uspokojované pomerne len z časti a investori teda prídu o časť svojej investície. Hoci podriadené dlhopisy môžu obsahovať právo na vyšší výnos ako iné dlhopisy, ktoré majú v likvidácii a insolvenčnom konaní lepšie postavenie, v prípade likvidácie či rozhodnutí o úpadku emitenta sú vlastníci podriadených dlhopisov vystavení (okrem iného oproti vlastníkom krytých dlhopisov a nepodriadených dlhopisov) vyššiemu riziku, že ich pohľadávky nebudú uspokojené, a teda i vyššiemu riziku straty celej svojej investície alebo jej časti.

3. Cenné papiere alebo majetkové účasti subjektov kolektívneho investovania

Subjektmi kolektívneho investovania sú tuzemské a zahraničné podielové fondy, zahraničné investičné spoločnosti a ďalšie iné subjekty kolektívneho investovania, ktorých predmetom činnosti je kolektívne investovanie. Cenné papiere a majetkové účasti subjektov kolektívneho investovania sú cenné papiere, predstavujúce podiel ich majiteľa na určitom portfóliu finančných nástrojov, s ktorými môžu byť spojené ďalšie práva podľa prospektu emitenta. Do tejto skupiny možno zaradiť najmä nasledujúce typy cenných papierov kolektívneho investovania:

3.1. Podielové listy podielových fondov

Účelom podielového fondu je zhromažďovanie peňažných prostriedkov od verejnosti a spoločné investovanie zhromaždených peňažných prostriedkov na základe určenej investičnej stratégie a ďalšia správa tohto majetku. Keďže podielový fond predstavuje subjekt bez právnej subjektivity, jeho majetok tak musí byť spravovaný správcovskou spoločnosťou (spravidla investičnou spoločnosťou vo forme akciovej spoločnosti). Zhromažďovanie peňažných prostriedkov prebieha vo forme vydávania podielových listov, čo je cenný papier, ktorý predstavuje podiel podielníka na podielovom fonde a s ktorým sú spojené práva podielníka plynúce zo zákona č. 203/2011 Z. z. o kolektívnom investovaní (či z ďalších účinných právnych predpisov), alebo zo štatútu podielového fondu. Ak je s podielovým listom vydaným podielovým fondom spojené právo podielníka na jeho vyplatenie na účet tohto fondu, ide o otvorený podielový fond. Ak s podielovým listom takéto právo spojené nie je, ide o uzatvorený podielový fond. Obchodník ponúka iba podielové listy otvorených podielových fondov. Investori tak majú postavenie bežných podielníkov vo vzťahu k čistému majetku vo fonde, a to v pomere počtu nimi držaných podielových listov fondu k celkovému počtu vydaných podielových listov fondu.

V súlade s klasifikáciou Asociácie pro kapitálový trh v České republice sú podľa prevažujúceho druhu majetkových hodnôt, ktoré môžu byť nadobudnuté do majetku podielového fondu, rozlišované fondy akciové, fondy dlhopisové, fondy peňažného trhu, fondy zmiešané a fondy nehnuteľností. Keďže sa hodnota podielového listu odvíja od vývoja hodnoty portfólia, ktoré je v držaní podielového fondu, je napr. v prípade akciového fondu a jeho podielových listov vývoj hodnoty ovplyvňovaný porovnateľnými faktormi ako pri individuálnych akciách, vplyv môže mať tiež uplatňovaná stratégia daného fondu. V prípade dlhopisových fondov a ich podielových listov sa vývoj hodnoty riadi podobnými faktormi ako pri individuálnych dlhopisoch.

Podielové fondy môžu vydávať rôzne druhy podielových listov (spravidla označovaných ako triedy), s ktorými sú spojené rovnaké práva. V takomto prípade je aktuálna hodnota podielového listu stanovovaná a vyhlasovaná vždy vo vzťahu ku každému druhu podielového listu (triede) samostatne a podielníci rovnakej triedy podielových listov sa podieľajú na čistom majetku príslušnej triedy fondu v pomere počtu nimi držaných podielových listov tejto triedy k celkovému počtu vydaných podielových listov tejto triedy. Akým spôsobom sa od seba jednotlivé triedy podielových listov odlišujú a aké práva sú s nimi spojené, je stanovené v štatúte príslušného podielového fondu.

Charakteristickým pozitívnym znakom investovania do podielových listov je spravidla vysoká diverzifikácia rizika, ktoré by investor jednotlivito len ťažko dosahoval. Investori navyše môžu nepriamo investovať do nástrojov, ku ktorým by inak (napr. kvôli nízkemu vlastnému kapitálu) mali ťažký prístup. Z vyšších realizovaných objemov obchodov vyplývajú pre investorov vďaka úsporám z rozsahu tiež nižšie transakčné náklady. Silnou stránkou podielových listov je tiež ich relatívne vysoká likvidita (v prípade otvoreného podielového fondu), keďže ich investori môžu podľa pravidiel stanovených v štatúte odpredať fondu späť. Podielové listy predstavujú vhodný nástroj aj pre investorov s malými či žiadnymi skúsenosťami s obchodovaním na trhoch cenných papierov. Akcie, dlhopisy a ďalšie finančné nástroje totiž do fondov nakupujú portfólio manažéri, ktorí sa tým sami starajú o výkonnosť jednotlivých fondov.

Medzi slabé stránky podielových listov patria predovšetkým poplatky s nimi spojené. Predovšetkým ide o jednorazové poplatky účtované investorovi priamo pred alebo po uskutočnení investície (vstupné a výstupné poplatky). Na výkonnosti investície sa však prejavajú aj ďalšie poplatky a náklady, hoci tieto nie sú priamo účtované investorovi a sú zrazené priamo z majetku fondu (ide napríklad o poplatok za spravovanie a administráciu, odplata za výkon funkcie depozitára fondu,

náklady na vedenie evidencie finančných nástrojov, dane a ďalšie).

Príklad: Nákup 10 tis. kusov podielových listov akciového fondu za kurz 10. Vstupný poplatok vo výške 2%. Aby investor nerealizoval stratu, musí dôjsť k adekvátnemu rastu kurzu, ktorý pokryje vstupný poplatok. V prípade predaja podielových listov je nutné pri celkovom hodnotení investície zohľadniť nie len samotnú zmenu kurzu (rast alebo pokles), ale práve i výšku vstupného poplatku. I pri raste kurzu môže byť doba na zmazanie vstupného poplatku veľmi rôzna v závislosti na uplatňovanej stratégii fondu a dosahovanej výkonnosti.

3.2. Investičné akcie akciovej spoločnosti s premenlivým základným imaním

Akciová spoločnosť s premenlivým základným imaním (ďalej tiež len „SICAV“) je investičným fondom s právnou subjektivitou (na rozdiel od podielového fondu). Predmet podnikania, a teda základný účel SICAVu sa však nijako zásadne od podielového fondu neodlišuje a je ním teda rovnako zhromažďovanie peňažných prostriedkov od verejnosti a spoločné investovanie takto zhromaždených peňažných prostriedkov na základe určenej investičnej stratégie a ďalšia správa tohto majetku. Keďže SICAV má právnou subjektivitu, nepotrebuje nevyhnutne k správe zhromaždených finančných prostriedkov investičnú spoločnosť ako správcovskú spoločnosť, a môže ich spravovať sám vo svojom vlastnom mene (tzv. samosprávny SICAV). Popri tom sa však možno často stretnúť s nesamosprávnym SICAVom, ktorého zhromaždený majetok aj cez jeho vlastnú právnou subjektivitu spravuje investičná spoločnosť ako správcovská spoločnosť.

SICAV vydáva dva druhy akcií – akcie zakladateľské a akcie investičné. Zakladateľské akcie sú akcie, ktoré upísali zakladatelia akciovej spoločnosti, poprípade aj ďalšie osoby podľa § 159 ods. 2 zákona č. 240/2013 Sb., o investičných spoločnostiach a investičných fondoch. Ako cenné papiere kolektívneho investovania tak slúžia iba investičné akcie, ktoré možno považovať za obdobu podielových listov. Na zhromažďovanie peňažných prostriedkov sú tak vydávané len investičné akcie, ktoré predstavujú podiel spoločníka na majetku a dlhoch z investičnej činnosti SICAVu a s ktorými je spojené právo na ich odkúpenie na žiadosť ich vlastníka na účet SICAVu (možno ich teda chápať ako obdobu podielových listov otvoreného podielového fondu). S investičnými akciami sú potom spojené rovnako aj ďalšie práva plynúce zo zákona č. 240/2013 Sb., o investičných spoločnostiach a investičných fondoch (či z ďalších účinných právnych predpisov), alebo zo stanov či štatútu SICAVu.

S investičnými akciami sú spojené práva plynúce zo zákona č. 240/2013 Sb., o investičných spoločnostiach a investičných fondoch (či z ďalších účinných právnych predpisov), alebo zo štatútu podielového fondu. S investičnými akciami však spravidla nie je spojené hlasovacie právo (hoci v stanovách SICAVu môže byť určené inak). Obchodník ponúka vždy len investičné akcie SICAVu, s ktorými hlasovacie právo spojené nie je. Na druhú stranu, ak vyžaduje zákon hlasovanie na valnom zhromaždení podľa druhu akcií, je vlastník investičnej akcie bez hlasovacieho práva oprávnený na valnom zhromaždení hlasovať; o takomto hlasovaní však bude investor v súlade s právnymi predpismi vždy informovaný.

SICAV často vytvára účtovne a majetkovo oddelenú časť svojho imania, tzv. podfond (či viac podfondov). V takýchto prípadoch sú investičné akcie vydávané iba k podfondom, nie však k SICAVu ako k celku. Do podfondu sú potom zahrnuté majetok a dlhy z investičnej činnosti SICAVu.

Klasifikácia Asociácie pro kapitálový trh v Českej republike sa vzťahuje aj na SICAV, ak je fondom kolektívneho investovania. Aj u SICAV tak možno podľa prevažujúceho druhu majetkových hodnôt, ktoré môžu byť nadobudnuté do majetku SICAV, rozlišované fondy akciové, fondy dlhopisové, fondy peňažného trhu, fondy zmiešané a fondy nehnuteľností. Keďže sa hodnota investičnej akcie odvíja od vývoja hodnoty portfólia, ktoré je v držaní fondu, je napr. v prípade akciového fondu a jeho investičných akcií vývoj hodnoty ovplyvňovaný porovnateľnými faktormi ako pri „klasických“ akciách, vplyv môže mať rovnako uplatňovaná stratégia daného fondu. V prípade dlhopisových fondov a ich investičných akcií sa vývoj hodnoty riadi podobnými faktormi ako pri individuálnych dlhopisoch.

Charakteristickým pozitívnym znakom investovania do investičných akcií je (rovnako ako pri podielových listoch) spravidla vysoká diverzifikácia rizika, ktoré by inak samotný investor len ťažko dosahoval. Investori najviac môžu nepriamo investovať do nástrojov, ku ktorým by inak (napr. kvôli

nízkemu vlastnému kapitálu) mali ťažký prístup. Z vyšších realizovaných objemov obchodov vyplývajú pre investorov vďaka úsporám z rozsahu tiež nižšie transakčné náklady. Silnou stránkou investičných akcií je tiež ich relatívne vysoká likvidita, keďže ich investori môžu podľa pravidiel stanovených v štatúte odpredať fondu späť. Avšak aj táto vlastnosť závisí na investičnej stratégii konkrétneho fondu. Investičné akcie fondu investujúceho do nehnuteľností môže mať relatívne menšiu likviditu než akciový fond. Podielové listy predstavujú vhodný nástroj aj pre investorov s malými či žiadnymi skúsenosťami s obchodovaním na trhoch cenných papierov. Akcie, dlhopisy a ďalšie finančné nástroje totiž do fondov nakupujú portfólio manažéri, ktorí sa tým sami starajú o výkonnosť jednotlivých fondov.

Medzi slabé stránky investičných akcií patria (rovnako ako pri podielových listoch) predovšetkým poplatky s nimi spojené. Predovšetkým ide o jednorazové poplatky účtované investorovi priamo pred alebo po uskutočnení investície (vstupné a výstupné poplatky). Na výkonnosti investície sa však prejavia aj ďalšie poplatky a náklady, hoci tieto nie sú priamo účtované investorovi a sú zrazené priamo z majetku fondu (ide napríklad o poplatok za spravovanie a administráciu, odplata za výkon funkcie depozitára fondu, náklady na vedenie evidencie finančných nástrojov, dane a ďalšie).

3.3. Investičné certifikáty

Investičné certifikáty sú cenné papiere, ktorých cena je závislá od hodnoty podkladového aktíva. Z právneho hľadiska je certifikát cenný papier, ktorého hodnota je naviazaná na hodnotu indexov, úrokových mier, akcií, dlhových cenných papierov, výmenných kurzov, komodít, prípadne iných podkladových aktív, alebo ich kombinácie. S investičným certifikátom je spojené právo na vyrovnanie a) prostredníctvom nadobudnutia finančných nástrojov alebo zlata, ktoré sú podkladovým aktívom investičného certifikátu, b) v hotovosti, c) kombináciou spôsobov podľa písmen a) a b). Investičné certifikáty emitujú veľké bankové domy zatiaľ skôr zahraničné. Dôležitú úlohu v tomto prípade zohráva bonita či rating bankovej inštitúcie, ktorá tieto certifikáty vydáva. Emitent sa stáva zároveň špecialistom, ktorý na burze vystupuje neustále na strane dopytu aj ponuky a zaisťuje tak dostatočnú likviditu. Záujemca si na burze môže od emitenta tento investičný certifikát (dlžobný úpis) kúpiť a neskôr ho kedykoľvek (do dátumu splatnosti) prediť. Emitent má povinnosť ho vykúpiť späť, ale zároveň má právo disponovať s vloženými prostriedkami investorov.

Podkladovými aktívami môžu byť burzové indexy, akcie, komodity, meny, a ďalšie. Cena investičného certifikátu je odvodzovaná podľa jeho podkladového aktíva. Na Burze cenných papírů Praha sú certifikáty obchodované na regulovanom trhu. Medzi základné typy investičných certifikátov patria Indexový certifikát, Bonusový certifikát, Diskontný certifikát, Komoditný certifikát, Turbo certifikát, Garantovaný certifikát a Reverzný certifikát. Viac informácií o jednotlivých certifikátoch možno nájsť na <https://www.fio.sk/akcie-investicie/obchodovanie-derivaty/investicne-certifikaty/typy-certifikatov>.

Medzi hlavné prednosti investičných certifikátov patrí ich likvidita, skutočnosť, že môžu profitovať na rastúcom, klesajúcom, ale tiež na stagnujúcom trhu, ich dostupnosť aj pre malých investorov a spravidla tiež nižšie náklady spojené so samotným obchodom.

3.4. ETP (Exchange traded products)

V rámci Exchange traded products sa môžeme stretnúť s tromi podtypmi finančných nástrojov – Exchange traded funds (ETF), Exchange traded commodities (ETC) a Exchange traded notes (ETN).

Exchange traded fund (ETF, „fond obchodovaný na burze“) je fond, s ktorého podielmi, ktoré nesú rysy ako akcií, tak podielových listov, možno obchodovať priebežne v priebehu obchodného dňa na trhoch, na ktorých sú tieto cenné papiere kótované. Typicky sa ETF snaží replikovať akciový index (napr. S&P), skupinu akciových indexov (napr. stredná Európa, rozvinuté ekonomiky) či ekonomický sektor (napr. energie, technológie). Právna štruktúra sa rôzni v jednotlivých krajinách, možno však nájsť spoločné charakteristiky pre väčšinu ETF:

- prijatie na regulovaný trh a priebežné obchodovanie
- skôr naviazanie na index ako aktívna správa

- obchodovanie v blokoch (lotoch), čo umožňuje ľahšie prispôsobovanie jednotlivým nákupom a predajom
- ich hodnota sa odvíja od hodnoty podkladových aktív, z ktorých je fond zložený

Silné stránky ETF sú podobné ako pri podielových listoch. Investor môže investovať do určitého sektora alebo krajiny podľa vlastného výberu a zároveň efektívne diverzifikovať riziko s nižšou spotrebou vlastného kapitálu ako pri realizácii priameho nákupu. Pozitívne možno hodnotiť tiež transparentnosť ETF, lebo každý fond má presne dané pravidlá. Medzi slabé stránky naopak patrí štandardizácia obchodovania s ETF, ktoré prebieha v tzv. lotoch a ich celočíselných násobkoch, ako aj to, že výber ETF je obmedzený ich ponukou a nie je možné teda vždy nájsť taký, ktorý by zodpovedal potrebám a cieľom konkrétneho investičného portfólia.

Exchange traded commodities (ETC) sú finančné nástroje kopírujúce cenu podkladového komoditného indexu (napr. energetik či vzácne kovy), či jednej konkrétnej komodity (napr. zlato, ropa, bavlna a pod.). Princíp fungovania je obdobný ako u ETF. Výhodou oproti obchodovaniu samotnej komodity je, že investor nemusí riešiť napr. fyzické dodanie komodity, prerolovanie pozície a pod. V prípade ETC sledujúcich vývoj ceny komoditných indexov je rovnako výhodou určitá miera diverzifikácie rizika oproti investícii do jednej konkrétnej komodity. Slabé stránky sú obdobné ako u ETF.

Exchange traded notes (ETN) sú dlhové finančné nástroje, charakteristikou veľmi podobné dlhopisom (ide o nezaistené, nepodriadené dlhové nástroje upisované bankovými inštitúciami, ktoré majú jasne stanovený dátum splatnosti). Ich výnos je naviazaný na výkon podkladového benchmarku. Výhodou je možnosť participácie na výnosoch z unikátne stanoveného benchmarku, nevýhodou je najmä charakter ETN ako dlhového finančného nástroja, t. j. klient nákupom ETN nezískava podiel na žiadnych podkladových aktívach a v prípade neschopnosti tvorcu splatiť ETN môže prísť až o celú svoju investíciu.

Niektoré informácie týkajúce sa obchodovania v ČR

Systém vyrovnania Centrálného depozitáre cenných papírů, a. s.

Zahraničná banka Fio banka, a.s., ktorej organizačná zložka Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky, je oprávnená poskytovať investičné služby a je účastníkom systému vyrovnania vedeného spoločnosťou Centrální depozitář cenných papírů, a.s. (ďalej len „Centrálny depozitář“), dcérskou spoločnosťou Burzy cenných papírů Praha, a.s. (na účely tohto informačného dokumentu tiež len „BCPP“). Centrálny depozitář je od 7. 7. 2010 jediným subjektom, ktorý je podľa zák. č. 256/2004 Sb., o podnikaní na kapitálovom trhu oprávnený viesť evidenciu zaknihovaných a imobilizovaných cenných papierov emitovaných v Českej republike, čím nadväzuje na činnosť Střediska cenných papírů (ďalej tiež len „SCP“). Centrálny depozitář je ďalej oprávnený viesť tzv. samostatnú evidenciu finančných (investičných) nástrojov, vykonávať vyrovnanie obchodov s cennými papiermi, sprostredkovať pôžičky cenných papierov pre účastníkov vyrovnania, poskytovať služby súvisiace s úschovou a správou cenných papierov, riadiť riziká plynúce z vyrovnania obchodov s cennými papiermi vrátane správy peňažných prostriedkov v záručných fondoch, obstarávať splácanie a vrátenie cenných papierov pre emitenta, obstarávať výplatu výnosov z cenných papierov, vyrovnávať primárne emisie cenných papierov a vykonávať poradenskú a školiacu činnosť vo vzťahu k vyrovnaniu obchodov s cennými papiermi. Centrálny depozitář zabezpečuje tiež vyrovnanie obchodov s ďalšími finančnými nástrojmi, ktoré sú obchodované na BCPP (futures kontrakty, certifikáty a warranty), a to vrátane vysporiadania práv, ktoré sú s danými finančnými nástrojmi spojené (napr. vyplatenie likvidačného podielu pri ukončení platnosti certifikátu, finančné vyrovnanie futures kontraktu v deň jeho splatnosti a pod.).

Centrálny depozitář je založený na účastníckom princípe. Účastníkom sa môže stať iba osoba vymedzená zákonom, mimo iných obchodník s cennými papiermi, banka, investičná spoločnosť alebo organizátor regulovaného trhu. Účastník zriaďuje v Centrálnom depozitári majetkové účty pre

svojich zákazníkov. Zákazník môže následne na svoj účet v Centrálnom depozitári prístupovať len prostredníctvom toho účastníka, ktorý pre neho príslušný účet zriadil. Centrálny depozitár vedie tiež majetkové účty vzniknuté prevedením z bývalého SCP. Na účet vzniknutý prevedením z bývalého SCP môže jeho majiteľ prístupovať iba prostredníctvom účastníka Centrálného depozitára, s ktorým má zmluvný vzťah, tzn. je jeho zákazníkom, a ku ktorému bol účet prevedený. Účet neprevedený k žiadnemu účastníkovi sa nachádza v tzv. nezaradenej evidencii Centrálného depozitára a do prevedenia k niektorému z účastníkov k nemu nemožno prístupovať.

Centrálny depozitár vykonáva vyrovnanie burzových obchodov a niektorých mimoburzových transakcií (napr. repo, buy and sell, a pod.), a to aj s cennými papiermi, ktoré nie sú registrované na BCPP.

Vyrovnanie obchodov s cennými papiermi zahŕňa dve operácie:

- prevod peňažných prostriedkov,
- prevod cenných papierov.

Ak prebehnú obe operácie v stanovenom časovom limite v rámci vyrovnacieho procesu, ide o model dodania cenných papierov proti ich zaplateniu, tzv. „delivery versus payment“. Niektoré prevody môžu byť prostredníctvom Centrálného depozitára vyrovnané formou bezodplatnej dodávky cenných papierov, tzv. „delivery free of payment“. Pri takýchto transakciách je prostredníctvom Centrálného depozitára realizované iba vyrovnanie majetkové - tzn. dodanie cenných papierov; peňažné vyrovnanie je vykonané mimo Centrálného depozitára.

Vyrovnanie na strane cenných papierov predstavuje prevod cenných papierov od predávajúceho ku kupujúcemu. Centrálny depozitár vyrovnáva obchody so zaknihovanými aj listinnými cennými papiermi.

Zahraničné (tzn. iné než české) finančné nástroje vedené v samostatnej evidencii Centrálného depozitára sú uložené v príslušných zahraničných evidenciách (depozitároch). Centrálny depozitár je pre tento účel napojený na medzinárodný systém pre vyrovnanie prevodov finančných nástrojov Clearstream. Prostredníctvom Clearstream možno okrem iného prevádzať zahraničné (z pohľadu ČR) cenné papiere z majetkového účtu v Centrálnom depozitári na majetkový účet v príslušnej samostatnej evidencii vedenej Fio bankou, a.s. a naopak.

Listinné cenné papiere obchodované a prevádzané medzi členmi Centrálného depozitára sú uložené u zmluvného depozitára Centrálného depozitára. Centrálny depozitár vedie evidenciu cenných papierov tu uložených na účtoch jednotlivých účastníkov - s rozlíšením vlastných cenných papierov obchodníka registrovaných na vlastnom účte účastníka Centrálného depozitára a cenných papierov jeho zákazníkov registrovaných na účtoch jednotlivých zákazníkov. Spôsob evidencie listinných cenných papierov teda plne zodpovedá systému viacstupňovej evidencie. Spôsob viacstupňovej evidencie sa uplatňuje aj pri Centrálnym depozitárom vedenej evidencii zaknihovaných cenných papierov.

Ku dňu vyrovnania obchodu vykonáva Centrálny depozitár prevody z účtov predávajúcich účastníkov na účty kupujúcich účastníkov.

Vyrovnanie je začaté postúpením príkazu na prevod cenných papierov a je ukončené obdržaním potvrdenia o vykonaní zúčtovania. V tomto období nesmie byť vyrovnanie účastníkom systému alebo inou osobou jednostranne odvolané alebo znemožnené. V prípade, že vyrovnanie nie je možné vykonať pre nedostatok cenných papierov na účte prevodcu alebo nedostatok peňažných prostriedkov na účte člena Centrálného depozitára, dôjde k tzv. **suspendácii** obchodu a jeho vyrovnanie je odložené na nasledujúci deň, keď Centrálny depozitár vykonáva vyrovnanie. Z pohľadu tej strany obchodu, na ktorej nastali skutočnosti vedúce k jeho suspendácii, ide o suspendáciu zavinenú. Z pohľadu druhej strany obchodu ide o suspendáciu nezavinenú. **Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky v tejto súvislosti upozorňuje svojich klientov, že pri aktívnom obchodovaní s cennými papiermi na BCPP, keď sú predávané doposiaľ nevyrovnané cenné papiere, sa vystavujú riziku vzniku vlastnej zavinennej suspendácie. Ide o prípad, keď je predaj cenných papierov suspendovaný pre nedostatok cenných papierov k vyrovnaniu na účte prevodcu z dôvodu predchádzajúcej nezavinennej suspendácie nákupu cenných papierov, ktorým mali byť predávané cenné papiere získané. Každá zavinená suspendácia podlieha**

sankcii podľa platného sadzobníka Centrálného depozitára a Cenníka základných služieb Fio banky, a.s., pobočky zahraničnej banky. Jedinou možnosťou, ako vyššie uvedené riziko eliminovať, je nezadávať predajné pokyny na BCPP so skoršou platnosťou, než budú predávané finančné nástroje fyzicky vyrovnané, prípadne uskutočňovať obchodné transakcie s rovnakými finančnými nástrojmi iba na trhu RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. (viď ďalej), kde toto riziko neexistuje.

Samostatná evidencia vedená Fio bankou, a.s. pre potreby internalizácie vyrovnania

Zahraničné emisie prijaté (a primárne určené) k obchodovaniu na trhoch RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. (ďalej aj len „RMS“) sú evidované na majetkových účtoch v samostatnej evidencii Fio banky, a.s. a obchody a transakcie s týmito finančnými nástrojmi sú vyrovnané v rámci internalizácie vyrovnania vykonávanou Fio bankou, a.s.

Vyrovnanie obchodov na RMS

Na trhoch RMS sa obchoduje v režime T+0, čo znamená, že každý obchod je vyrovnaný v rovnaký deň, v ktorom sa uskutoční na trhu. Väčšina ostatných trhov (Burza cenných papírů Praha, ale tiež aj zahraničné trhy ako Xetra či americké trhy) vyrovnávajú v režime T+2, čo znamená, že každý obchod je vyrovnaný za 2 obchodné dni odo dňa jeho uskutočnenia na trhu. S režimom vyrovnania tiež súvisí aj technické započítanie vplyvu korporátnych akcií (napr. dividend, splitov a pod.) do ceny cenného papiera. Tento rozdiel v režimoch vyrovnania medzi trhami RMS a ostatnými trhami môže zapríčiniť, že do ceny cenného papiera obchodovaného na RMS sa korporátna akcia technicky započíta až o dva obchodné dni neskôr, ako na ostatných trhoch (napr. v prípade vyplatenia dividendy spoločností ČEZ bude hodnota akcií ČEZ na Burze cenných papírů Praha o hodnotu dividendy technicky znížená o dva dni skôr ako na RMS).

Informácie o vedení tzv. „súhrnných účtov“ (v texte aj „zberný účet“) a rizikách spojených s týmto spôsobom evidencie

Zberný účet je účet, ktorý je vedený treťou osobou na meno obchodníka s cennými papiermi, avšak je na ňom evidovaný majetok zákazníkov obchodníka. Zberné účty majú síce pre zákazníkov obchodníka z užívateľského hľadiska nezanedbateľné výhody, s ich použitím sú však spojené aj určité zvýšené riziká, o ktorých Vás ďalej informujeme.

Zberné účty sú často a bežne používané v zahraničí. Rovnako tak aj Fio banka, a.s. (vrátane jej organizačnej zložky Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) používa tento spôsob evidencie majetku zákazníkov pri obchodovaní v zahraničí. Dôvodom je predovšetkým to, že jednotliví zákazníci obchodníka by sami často nespĺnili podmienky pre otvorenie vlastného účtu u zahraničných subjektov. Právny vzťah medzi zákazníkom a obchodníkom sa vždy riadi slovenským právnym poriadkom, vzťah obchodníka a jeho zahraničných partnerov sa riadi právnym poriadkom príslušného zahraničného štátu.

1) Obchodovanie v USA (netýka sa derivátov)

Pri obchodovaní s cennými papiermi v USA prostredníctvom obchodníka s cennými papiermi (v našom prípade Fio banky, a.s., pobočky zahraničnej banky, resp. priamo Fio banka, a.s.) sú zodpovednostné vzťahy medzi subjektmi rozdelené do dvoch oblastí: voči zákazníkovi je zodpovedný iba obchodník (v danom prípade Fio banka, a.s.), voči obchodníkovi je potom zodpovedný jeho zahraničný partner, ktorým je v prípade Fio banky, a.s. Pershing LLC (ako zahraničný obchodník s cennými papiermi a ako depozitár).

Prístup na trh v USA je zaistený prostredníctvom priamo zahraničnou bankou Fio banka, a.s., oprávnenej poskytovať investičné služby, ktorá má na trh v USA nepriamy prístup prostredníctvom obchodníka s priamym prístupom – Pershing LLC. Fio banka, a.s. iba odovzdáva pokyny obchodníka spoločnosti Pershing LLC, ktorá tieto pokyny ďalej odovzdáva na príslušné trhy.

Majetok všetkých zákazníkov obchodujúcich na trhoch v USA prostredníctvom zahraničnej banky Fio banka, a.s. (tzn. aj majetok klientov Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) je uložený na

špeciálnom zbernom účte tejto zahraničnej banky (Fio banka, a.s.) vedenom u jej zahraničného zmluvného partnera pre túto činnosť, depozitára Pershing LLC.

V prípade platobnej neschopnosti depozitára Pershing LLC, ktorá je navyše veľmi nepravdepodobná, je tento poistený, a to v dostatočnej miere. Pershing LLC je členom Securities Investor Protection Corporation (SIPC®). Poistenie poskytované touto inštitúciou sa vzťahuje na všetky klientske účty (teda aj zberný účet obchodníka) vo výške 500.000 \$, z toho do výšky 250.000 \$ sú poistené finančné prostriedky zákazníka. Pershing LLC je navyše nad rámec SIPC poistený prostredníctvom Lloyd's of London Výška poistenia poskytovaná týmto subjektom činí pre cenné papiere 1.000.000.000 \$ (v úhrnnej výške za všetky účty evidované Pershing LLC) a pre peňažné prostriedky na účte každého zákazníka 1.900.000 \$, maximálne však v úhrnnej výške 1.000.000.000 \$. Obchodník by mal v prípade, kedy by došlo k sprenevere zverených prostriedkov depozitárom, nárok na náhradu z tohto poistenia. V prípade, že by sa depozitár dostal do platobnej neschopnosti, avšak k žiadnemu trestnému činu by pri tom nedošlo, bol by majetok zákazníkov vedený na zberných účtoch vydaný späť obchodníkovi.

2) Obchodovanie v Nemecku (netýka sa derivátov)

V Nemecku sprostredkúva Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky obchody s cennými papiermi na trhu Xetra – elektronickom obchodnom systéme, ktorý je súčasťou Deutsche Börse. Prístup na Xetra je zabezpečený pomocou zahraničnej banky Fio banka, a.s., ktorá je členom Xetra a je tak oprávnená zadávať pokyny zákazníkov k obchodovaniu na Xetra priamo na tento trh.

Majetok všetkých zákazníkov obchodujúcich na trhu Xetra prostredníctvom zahraničnej banky Fio banka, a.s. (tzn. aj majetok klientov Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) je evidovaný na špeciálnom zbernom účte tejto zahraničnej banky (Fio banka, a.s.) vedenom u jej zahraničného zmluvného partnera pre túto činnosť, depozitára CACEIS Bank Deutschland GmbH, člen skupiny Crédit Agricole.

I tu je voči zákazníkovi zodpovedný výhradne obchodník (v danom prípade Fio banka, a.s.), nie iný zahraničný subjekt.

3) Obchodovanie v Maďarsku (netýka sa derivátov)

V Maďarsku Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky s účinnosťou odo dňa 1. 11. 2020 už nesprostredkúva obchody s cennými papiermi na trhu Budapešti Értéktőzsde (budapeštianska burza).

Majetok všetkých zákazníkov obchodujúcich na trhu BÉT prostredníctvom zahraničnej banky Fio banka, a.s. (tzn. aj majetok klientov Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) je evidovaný na špeciálnom zbernom účte tejto zahraničnej banky (Fio banka, a.s.) vedenom u jej zahraničného zmluvného partnera pre túto činnosť – Concorde Értékpapír Rt.

I tu je voči zákazníkovi zodpovedný výhradne obchodník (v danom prípade Fio banka, a.s.), nie iný zahraničný subjekt.

4) Súhrnné informácie k zberným účtom v zahraničí

Dividendy, úrokové platby, príp. ďalšie výnosy nabiehajúce zákazníkovi sú pripisované na účet obchodníka (resp. Fio banky, a.s.), ktorý tieto hodnoty následne pripisuje na ním vedené účty svojich zákazníkov, ktorým tieto prostriedky z titulu vlastníctva príslušných finančných nástrojov prináležia.

Ak sa zákazník rozhodne pre výkon hlasovacích práv, prednostných práv či práva na úpis vzťahujúcich sa k ním vlastným finančným nástrojom, vystaví mu obchodník na požiadanie plnú moc k výkonu týchto práv.

Obchodník je povinný odovzdávať zákazníkovi v dohodnutých termínoch a dohodnutým spôsobom správu o realizácii pokynov (uzatvorených obchodoch) a žiadostí zákazníka. Ak si bude zákazník preberať správu sám (preberanie výhradne elektronicky alebo osobne na pobočke), je povinnosť obchodníka odovzdať správu zákazníkovi splnená okamihom, kedy je správa pre zákazníka k dispozícii. Obchodník je však vždy povinný zaslať do 28. 2. výpis z obchodného účtu k 31. 12. predchádzajúceho roka. Obchodník je ďalej povinný poskytovať zákazníkovi v dohodnutých

termínoch a dohodnutým spôsobom informácie o podstatných ťažkostiach pri spracovaní pokynu. Písomne odovzdané správy alebo informácie majú prednosť pred elektronicky odovzdanými správami alebo informáciami. Ak obchodník zistí, že správy alebo informácie boli chybné, vykoná príslušnú opravu.

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky upozorňuje svojich klientov na skutočnosť, že majetok klienta (najmä finančné nástroje klienta) môže byť držaný v mene obchodníka u tretej osoby. Za takýchto okolností zodpovedá klientovi priamo obchodník s cennými papiermi (v našom prípade Fio banka, a.s.) a to aj za škody vzniknuté v súvislosti s konaním alebo opomenutím tretej osoby, ako aj za následky platobnej neschopnosti tretej osoby.

5) Obchodovanie na derivátových trhoch v USA

Majetok zákazníkov obchodujúcich prostredníctvom Fio banky, a.s., pobočky zahraničnej banky na derivátových trhoch v USA je uložený na zbernom účte vedenom u zahraničnej banky – Fio banka, a.s. V prípade obchodovania s futures kontraktmi je zahraničným partnerom Fio banky, a.s. spoločnosť GAIN Capital Group, LLC – zahraničný obchodník s futures kontraktmi podliehajúci regulárnym autoritám Spojených štátov amerických - NFA (National Futures Association) a CTFC (Commodity Trading Futures Commission). Funkciu depozitára vykonáva pre Fio banku, a.s. v súvislosti s obchodovaním s futures kontraktmi spoločnosť GAIN Capital Group, LLC. Účty, na ktorých sú finančné nástroje vedené, podliehajú štátu, ktorý nie je členským štátom EU, a preto práva k finančným nástrojom sa môžu v dôsledku toho líšiť.

UPOZORNENIE:

Z vedenia majetku viacerých zákazníkov na zbernom účte v zahraničí môžu plynúť aj isté zvýšené riziká. Napr. ide o tieto skutočnosti: finančné nástroje sú v zahraničí vedené na účte na meno obchodníka (resp. na meno Fio banky, a.s.), a preto nemožno úplne zaručiť ich bezpečnosť v prípade platobnej neschopnosti obchodníka; nemožno úplne vylúčiť, aby na zákazníka boli prenesené dôsledky porušenia povinnosti konať s odbornou starostlivosťou, ktorého sa obchodník dopustil vo vzťahu k inému zákazníkovi; v prípade zberného účtu nemusia byť individuálne nároky zákazníka jednoznačne identifikovateľné prostredníctvom certifikátov alebo iných dokumentov alebo inej elektronickej evidencie; v prípade nezrovnateľnej straty po eventuálnom zlyhaní tretej osoby môžu zákazníci zdieľať stratu spoločne, a to proporcionálne v závislosti na ich podiele na združenom majetku. Uvedené riziko nemožno zo strany zákazníka nijak eliminovať ani obmedziť, keďže obchodník na vyššie uvedených trhoch neponúka možnosť uloženia finančných nástrojov zákazníka na jeho individuálnom majetkovom účte. Obchodník avšak vyhlasuje, že vzhľadom na jeho vysoko konzervatívnu obchodnú stratégiu ako v oblasti vykonávania obchodov na vlastný účet, tak v oblasti výberu svojich obchodných partnerov, je vznik akejkoľvek straty tohto druhu pre zákazníka veľmi nepravdepodobný. Obchodník rovnako upozorňuje klientov, že dividendy z finančných nástrojov evidované na zbernom účte obchodníka v zahraničí môžu podliehať vyššej sadzbe zdanenia, ako by bola sadzba zdanenia dividendy, ktorá by bola aplikovaná voči klientovi, ak by príslušné finančné nástroje boli uložené na účte klienta. V takom prípade môže klient požiadať obchodníka o vydanie príslušného potvrdenia (ktoré mu obchodník za poplatok podľa Cenníka základných služieb vydá) a následne prípadne u príslušného daňového úradu požiadať o refundáciu dane. Obchodník v súvislosti s predchádzajúcou vetou klienta rovnako upozorňuje, že daňový režim klienta závisí na individuálnych pomeroch každého klienta a v budúcnosti sa môže zmeniť.

6) Zberné účty v Českej republike

Obchodník ďalej upozorňuje klientov na riziká súvisiace s vedením finančných nástrojov na zberných účtoch v Českej republike v spoločnosti Centrální depozitář cenných papírů, a.s. (Centrálny depozitár). Klientovsky majetok vedený na zbernom účte na meno obchodníka (v našom prípade na meno Fio banky, a.s.) pozostáva z finančných nástrojov, ktoré sú samozrejme majetkom klientov,

a nie obchodníka, a nespádajú do majetkovej podstaty obchodníka. Ak sa obchodník dostane do platobnej neschopnosti, budú finančné nástroje vedené na týchto účtoch vydané klientom. Ak dôjde ku sprenevere klientskeho majetku obchodníkom alebo ak obchodník nebude schopný splniť svoje záväzky, napr. z dôvodu úpadku zmluvného partnera, a prostriedky nebude možno klientom vrátiť, majú klienti nárok na náhradu z Garančného fondu obchodníkov, a to vo výške 90 % ich pohľadávky voči obchodníkovi, najviac sa však vyplatí čiastka v korunách českých zodpovedajúca 20.000,- EUR pre jedného klienta u jedného obchodníka s cennými papiermi. Nárok na túto náhradu však podľa § 128 a nasl. českého zákona o podnikaní na kapitálovom trhu niektorí klienti obchodníka nemajú (napr. tzv. inštitucionálni investori).

Finančné nástroje evidované na zbernom účte akéhokoľvek subjektu by sa podľa § 205 zák. č. 182/2006 Sb. (platný v Českej republike) nemali stať súčasťou konkurznej podstaty. Táto skutočnosť však zatiaľ nie je praxou dostatočne potvrdená. Ak sú finančné nástroje evidované na zbernom účte obchodníka s cennými papiermi, je táto ochrana pred zahrnutím do majetkovej podstaty obchodníka podľa zákona upravujúceho úpadok a spôsoby jeho riešenia navyše výslovne stanovená zákonom, a to v § 132 ods. 1 zákona o podnikaní na kapitálovom trhu (zákon platný v ČR), a teda je ochrana majetku klientov na zberných účtoch obchodníka výraznejšia.

Obchodník upozorňuje klientov, že dividendy z finančných nástrojov evidované na zbernom účte obchodníka môžu podliehať vyššej sadzbe zdanenia, ako by bola sadzba zdanenia dividendy, ktorá by bola aplikovaná voči klientovi, ak by príslušné finančné nástroje boli uložené na účte klienta. V takom prípade môže klient požiadať obchodníka o vydanie príslušného potvrdenia (ktoré mu obchodník za poplatok podľa Cenníka základných služieb vydá) a následne prípadne u príslušného daňového úradu požiadať o refundáciu dane. Obchodník v súvislosti s predchádzajúcou vetou klienta rovnako upozorňuje, že daňový režim klienta závisí na individuálnych pomeroch každého klienta a v budúcnosti sa môže zmeniť.

7) Individuálne účty

Alternatívou k vedeniu majetku zákazníkov na zbernom účte u obchodníka, a teda aj cestou ako príslušné riziko eliminovať, je vedenie tohto majetku na individuálnych účtoch jednotlivých zákazníkov obvykle u depozitárov. Tento spôsob vedenia finančných nástrojov je samozrejme omnoho nákladnejší a často i ťažko prevoditeľný (tu máme na mysli hlavne požiadavky zahraničných subjektov, ktoré individuálny zákazník splní veľmi ťažko alebo vôbec). Zákazník má k tomuto účtu priamy prístup, nepotrebuje teda k nakladaniu s majetkom na tomto účte súčinnosť obchodníka. Rovnako nie je zákazník pri tomto spôsobe vedenia majetku ohrozený platobnou neschopnosťou obchodníka, keďže finančné nástroje zákazníka sú vedené depozitárom priamo na jeho meno. Z tohto pohľadu je tento spôsob evidencie majetku bezpečnejší, na druhej strane je však pre zákazníka omnoho nákladnejší. Ďalšou nevýhodou z pohľadu zákazníka je v prípade platobnej neschopnosti zahraničného depozitára nutnosť jednať priamo s týmto zahraničným subjektom, čo bude pre zákazníka iste náročnejšie než pre obchodníka.

Riziká spojené s finančnými nástrojmi – všeobecné informácie

S finančnými nástrojmi a obchodovaním s finančnými nástrojmi sú spojené viaceré riziká. V tejto časti uvádzame prehľad a popis základných druhov rizík spojených s finančnými nástrojmi, s ktorými majú klienti možnosť obchodovať prostredníctvom Fio banky, a.s., pobočky zahraničnej banky a možnosti, ako sa proti týmto rizikám zaistiť. Tam, kde je to účelné, je pri jednotlivých rizikách uvedená tiež ich miera pre základné druhy finančných nástrojov (akcie, ADR, GDR, dlhopisy, podielové listy/investičné akcie, ETF, ETN, ETC a indexy). Zvýšené riziká či špecifické riziká spojené s určitými druhmi finančných nástrojov (najmä investičné certifikáty a niektoré druhy ETF), ako aj zvýšené či špecifické riziká spojené s obchodovaním mimo riadnu dobu obchodovania, sú uvedené osobitne v ďalších častiach tohto informačného materiálu.

Medzi všeobecné riziká (t. j. vzťahujúce sa všeobecne k všetkým finančným nástrojom) spojené s obchodovaním s finančnými nástrojmi patria:

a) *Trhové riziko (riziko volatility)*

Ide o riziko straty plynúce zo zmeny trhových cien. Všeobecné trhové riziko je dané nepriaznivými podmienkami trhu ako celku, špecifické trhové riziko je dané možnosťou nepriaznivého trhového vývoja konkrétneho finančného nástroja. Toto riziko sa dá obmedziť najmä výberom finančných nástrojov s nižšou cenovou volatilitou (napr. tzv. „Blue chips“, ktoré tvoria bázu cenových indexov príslušných trhov), diverzifikáciou portfólia, používaním pokynov typu stop-loss k zamedzeniu vzniku vyššej než dopredu akceptovateľnej straty a zodpovedným sledovaním nových verejne dostupných kurzotvorných informácií.

- **Akcie** – trhové riziko pri akciách (vrátane ADR a GDR) môže byť stredné až vysoké, veľkou mierou totiž záleží na kvalite, výkonoch a bonite akciovej spoločnosti, trendoch v sektore, ku ktorému spoločnosť patrí, ale aj na všeobecných trendoch na príslušných akciových trhoch. Špekulatívne akcie (napr. start-upov a pod.) sú v tomto smere rizikovejšie ako akcie spoločností so stabilnou podnikateľskou činnosťou (napr. verejné služby).
- **Dlhopisy** – pre posúdenie miery rizika volatility je nutné rozlišovať, o aký typ dlhopisu ide. Cenová volatilita dlhopisu s pevným výnosom býva nízka až stredná, s rastúcou dobou do splatnosti sa obvykle zvyšuje. U dlhopisu s pohyblivým výnosom býva volatilita spravidla nižšia ako u dlhopisu s pevným výnosom a najvyššiu cenovú volatilitu obvykle vykazuje (pri rovnakej dobe splatnosti) dlhopis diskontovaný.
- **Podielové listy / investičné akcie** – trhové riziko môže byť nízke, stredné až vysoké, vždy bude závisieť od konkrétneho fondu, jeho investičnej stratégie a aktívach, do ktorých fond investuje. Rizikovosť konkrétneho fondu je spravidla možné dohľadať v oznámení kľúčových informácií (tzv. KID) daného fondu.
- **ETP** – u ETP závisí trhové riziko od ich štruktúry a podkladových aktív (akcií, komodít, podkladovom benchmarku a pod.) ležiacich v jeho základe. Všeobecne však možno povedať, že celková volatilita je u ETP obvykle nižšia ako u jednotlivých finančných nástrojoch, pretože výkyvy cien finančných nástrojov, ktoré sú podkladom ETP, sa navzájom kompenzujú, čím dochádza k diverzifikácii trhového rizika (s výnimkou situácií, kedy dôjde k poklesu napr. celého trhu či sektora, na ktorý je ETP zameraný).

b) *Riziko likvidity*

Ide o riziko, v dôsledku ktorého nebude môcť investor uzatvoriť pozíciu určitého finančného nástroja za trhovú cenu (resp. za cenu blízku trhovej cene), a to predovšetkým z dôvodu malého objemu trhu s daným finančným nástrojom. Dôvodom môže byť aj rozvrat na trhu daného finančného nástroja. Toto riziko je možné obmedziť obchodovaním len s tými finančnými nástrojmi, ktorých denný zobchodovaný objem mnohonásobne prevyšuje objem, v akom plánuje obchodovať zákazník.

- **Akcie** – riziko likvidity u akcií môže byť nízke, stredné až vysoké, záleží najmä na trhovej kapitalizácii a bonite spoločnosti. V prípade ADR a GDR záleží na množstve ADR a GDR emitovaných príslušnou bankovou inštitúciou, avšak spravidla je riziko likvidity vyššie ako pri akciách.
- **Dlhopisy** – riziko likvidity dlhopisov môže byť nízke, stredné až vysoké, závisí najmä na bonite emitenta, veľkosti emisie, šírke sekundárneho trhu a pod.
- **Podielové listy / investičné akcie** – riziko likvidity u otvorených podielových fondov býva nízke, stredné až vysoké, a to v závislosti na zvolenej investičnej stratégii. Otvorené podielové fondy či investičný fond vo forme SICAV, ktoré investujú do akcií a podobných nástrojov nesúcich riziko akcií, vyplácajú podielové listy či odkupujú investičné akcie na základe hodnoty čistého obchodného imania pripadajúceho na jeden podielový list či investičnú akciu, spravidla každý obchodný deň (resp. v lehote stanovenej v štatúte), tu však môžu existovať vstupné a výstupné poplatky. Na druhú stranu fondy nehnuteľností (či už vo forme podielového fondu alebo SICAV) môžu

vyplácať podielové listy či odkupovať investičné akcie až v dvojročnej lehote. Vo výnimočných prípadoch môže byť vyplácanie podielových listov pozastavené.

- **ETP** – likviditné riziko u ETP môže byť nízke až stredné, záleží najmä na spoločnosti a trhu, na ktorom sú ETP kótované. Všeobecne býva likvidita skôr dobrá a likvidné riziko tak relatívne nízke, u bežne obchodovaných ETP tak nie je problém realizovať rýchly nákup či predaj.

c) *Menové riziko*

Ide o riziko spojené s vývojom výmenných kurzov, keď investor vykazujúci portfólio v určitej mene investuje do finančných nástrojov v inej mene. V takom prípade investor znáša kurzové riziko spojené s vývojom vzájomného výmenného kurzu daných dvoch mien. Menové riziko je možné výrazne obmedziť (nie však úplne eliminovať) odpovedajúcimi menovými produktmi, ktoré prenášajú riziko na iný subjekt, najmä pomocou produktu obchodníka „Úver v rôznych menách“, obchodne tiež nazývaného „Menový úver“.

- **Akcie** – u akcií (vrátane ADR a GDR) denominovaných v inej než domácej mene môže byť menové riziko nízke, stredné až vysoké, vždy závisí od kurzových pohybov príslušnej cudzej meny voči mene domácej.
- **Dlhopisy** – podobne ako u akcií, menové riziko môže byť nízke, stredné až vysoké v prípade dlhopisov denominovaných v cudzích menách, závisí od kurzových pohybov voči domácej mene.
- **Podielové listy / investičné akcie** - miera kurzového rizika u podielových listov či investičných akcií závisí od podielu finančných nástrojov denominovaných v cudzích menách, do ktorých investičný fond investuje, a od kurzových pohybov cudzej meny voči mene domácej. Menové riziko tak môže byť žiadne (v prípade investícií iba do aktív denominovaných v mene domácej), nízke, stredné až vysoké.
- **ETP** – pre menové riziko u ETP platia podobne informácie uvedené pri menovom riziku podielových fondov.

d) *Riziká spojené so zlyhaním obchodného systému*

Obchodný systém, cez ktorý sú vkladané objednávky klientov, takisto ako aj systémové mechanizmy búrz, môžu zaznamenať výpadky alebo byť vyradené z činnosti. V takomto prípade môže klientovi hroziť zhoršenie podmienok pre uzatváranie obchodu. Obchodný systém rovnako môže zaznamenať nedostatky, v dôsledku ktorých nebude možné vložiť či vyrovnať objednávky klientov (napr. v súvislosti s ukončením obchodovania konkrétneho finančného nástroja na podporovanom trhu). Toto riziko je systematické, nejde ho zo strany zákazníka nijak eliminovať ani obmedziť. Vzhľadom k uvedenému charakteru rizika nie je ďalej uvádzaná jeho konkrétna miera, keďže je vždy rovnaká bez ohľadu na druh finančného nástroja.

e) *Operačné riziká*

Klient je chránený pred stratami z operačných rizík, ktoré sám nezaviní, štandardným reklamačným konaním. Medzi operačné riziká patrí transakčné riziko spojené s chybami vzniknutými pri realizovaní operácií zodpovednými osobami, s ich zaúčtovaním alebo vyrovnaním, ďalej tiež riziko operačného riadenia, ktoré súvisí s nedostatočnou kontrolou osôb zodpovedných za riadne realizovanie obchodov a riziko systémov spojené s korektným a bezchybným prenosom údajov. V prípade problémov stojacich na strane klienta, napr. jeho softvérové alebo hardvérové vybavenie, prístup k internetu a pod., nie je možné riziko z nich plynúce prenášať na iné subjekty. V prípade nesúhlasu so spôsobom vybavenia reklamácie podľa štandardného reklamačného postupu daného Reklamačným poriadkom môže zákazník podať sťažnosť na obchodníka k Národnej banke Slovenska, prípadne uplatniť svoje majetkové nároky na miestne príslušnom súde. Miera výskytu strát z operačných rizík nezávisí od druhu finančného nástroja.

f) Riziko vyrovnanja

Ide o riziko, že vyrovnanie obchodu sa nezrealizuje podľa dohodnutých podmienok (napr. dohodnutý čas vyrovnanja). Dôsledkom môže byť napríklad aj to, že klient následne sám nebude schopný splniť svoje povinnosti týkajúce sa následne uzatvoreného obchodu, za čo môže byť aj sankcionovaný príslušným trhom / systémom vyrovnanja. Príklad takého rizika je uvedený v informáciách o systéme vyrovnanja Centrálného depozitára. Toto riziko je možné eliminovať prispôbením investičného správania zákazníka pravidlám príslušného systému vyrovnanja tak, aby takáto situácia vo výsledku nenastala. Mieru rizika vyrovnanja tiež nemožno viazať na jednotlivé druhy finančných nástrojov.

g) Riziko 100% straty vložených prostriedkov

Investovanie do finančných nástrojov je spojené s rizikom straty vložených prostriedkov, pričom existuje aj možnosť 100% straty vložených prostriedkov. Zjednodušene možno povedať, že čím vyšší zisk možno očakávať, tým je investovanie do daného finančného nástroje spojené s väčším rizikom straty vložených prostriedkov. Pri investovaní do niektorých druhov finančných nástrojov existuje aj možnosť straty prevyšujúcej hodnotu vložených prostriedkov. Princípy riadenia tohto rizika by mal mať každý racionálny investor stanovené ako súčasť svojej investičnej stratégie. Hlavne ide o stanovenie limitov pre uzatvorenie pozície so ziskom / so stratou a ich dôsledné dodržovanie, mimo iné i s pomocou tzv. inteligentných pokynov (stop-loss, trailing stop, bracket).

h) Politické riziko

Politické riziko sa týka všetkých typov finančných nástrojov (vyššie je napríklad u akcií, ADR, GDR a dlhopisov, nižšie je napríklad u ETP či u futures, avšak nie je možné úplne vylúčiť pri žiadnom type finančného nástroja) a spočíva najmä v možnom obmedzení obchodovania s finančným nástrojom či v nožnej nútenej divestícií do finančného nástroja z politických dôvodov (t. j. v prijatí zákona či exekutívneho opatrenia, na základe ktorého už nebude možné s konkrétnymi finančnými nástrojmi obchodovať na burzách cenných papierov daného štátu či občania daného štátu nebudú môcť s danými finančnými nástrojmi obchodovať globálne alebo ich nebudú môcť vlastniť).

i) Kreditné riziko

Tiež označované ako riziko emitenta alebo riziko protistrany; ide o riziko nesplnenia záväzku protistranou (napr. v dôsledku platobnej neschopnosti protistrany a súvisiacich udalostí, napr. záchrana z vnútorných zdrojov emitenta ako krajného nástroja riešenia krízy emitenta). Typické riziko dlhopisov a jedno z hlavných rizík pri obchodovaní mimo obchodný systém (OTC).

- **Akcie** – kreditné riziko akcií môže byť stredné až vysoké, neexistuje tu záruka návratnosti investície, čo je ešte viac umocnené relatívne vyššou cenovou volatilitou akcií. V prípade insolvenzie emitenta môže hodnota akcií poklesnúť až na nulu. Ostatní veritelia bývajú spravidla uspokojovaní prednostne pred akcionármi. V prípade ADR a GDR je kreditné riziko spravidla vyššie ako pri akciách, keďže riziko predstavuje nielen insolvenzia emitenta podkladových akcií, ale aj insolvenzia bankovej inštitúcie, ktorá je emitentom ADR či GDR.
- **Dlhopisy** – kreditné riziko môže byť u dlhopisov nízke, stredné až vysoké, závisí najmä od bonity emitenta (resp. dlžníka). Kedysi boli členské štáty OECD považované za najlepších dlžníkov a kreditné riziko štátnych dlhopisov týchto štátov bolo prakticky nulové. Avšak s ohľadom na trhový vývoj vyššie uvedené už neplatí absolútne, a preto sa aj u štátnych dlhopisov môže vyskytovať pomerne vysoké riziko dlžníka. U korporátnych dlhopisov zohráva v miere kreditného rizika zásadnú úlohu ich rating, ktorý je však spojený vždy iba s momentálnou situáciou v danom čase a závisí od

kvality hodnotenia ratingovej agentúry.

- **Podielové listy / investičné akcie** – kreditné riziko môže byť nízke, stredné až vysoké, záleží najmä od zloženia majetku fondu a jeho vnútornej diverzifikácie.
- **ETP** – pre kreditné riziko u ETF a ETC platia podobne informácie uvedené pri kreditnom riziku podielových fondov. Pre kreditné riziko u ETN platia podobne informácie uvedené pri kreditnom riziku dlhopisov.

j) Dane, poplatky a iné povinné platby

Nadobudnutie, držba a odcudzenie niektorých (vrátane zahraničných) finančných nástrojov, ako aj výnosy z vybraných finančných nástrojov, môžu podliehať zdaneniu či iným povinným platbám obdobným daniam (napr. daň z príjmu, dedičská daň (v tejto súvislosti obchodník upozorňuje najmä na dedičskú daň stanovenú USA vo vzťahu k akciám spoločností so sídlom v USA), daň z finančných transakcií atď.). Zdanenie vždy závisí od individuálnych pomerov zákazníka a môže sa meniť. Investorom a potenciálnym nadobúdateľom finančných nástrojov, najmä tým zahraničným, obchodník preto odporúča konzultovať so svojimi právnymi a daňovými poradcami (pri zohľadnení všetkých relevantných skutkových a právnych okolností vzťahujúcich sa na ich konkrétnu situáciu) daňové a devízovo-právne dôsledky nadobudnutia, držby a odcudzenia finančných nástrojov a prijímania akýchkoľvek platieb z držby alebo odcudzenia finančných nástrojov podľa právnych predpisov platných a účinných v Slovenskej republike a v krajinách, ktorých sú rezidentmi, ako i v krajinách, v ktorých môžu nadobudnutie, držba a odcudzenie finančných nástrojov podliehať zdaneniu. V niektorých štátoch pritom nemusia byť k dispozícii žiadne oficiálne stanoviská daňových úradov alebo súdne rozhodnutia týkajúce sa zdanenia finančných nástrojov, prípadne také stanoviská či súdne rozhodnutia nemusia byť aplikovateľné na konkrétneho investora či na konkrétnu situáciu. Všetky informácie o zdanení uvedené v tomto dokumente majú iba všeobecný charakter (nezohľadňujú napr. možný špecifický daňový režim vybraných finančných nástrojov alebo vybraných potenciálnych nadobúdateľov finančných nástrojov). Obchodník neposkytuje nadobúdateľom finančných nástrojov právne ani daňové poradenstvo ohľadom ich individuálneho zdanenia.

Riziká obchodov mimo riadnu dobu obchodovania (týka sa obchodovania v USA)

Možnosť obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania má pre zákazníkov obchodníka z užívateľského hľadiska nezanedbateľné výhody, zákazníci hlavne získavajú dodatočnú dobu k obchodovaniu a možnosť operatívnejšie reagovať na zverejnené informácie, ktoré môžu mať vplyv na vývoj kurzu. S využitím obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania sú však spojené aj určité zvýšené riziká, o ktorých Vás ďalej informujeme.

Medzi rizikové faktory spojené s obchodovaním mimo riadnu dobu obchodovania možno hlavne zaradiť:

a) Riziko nižšej likvidity

Likvidita je odrazom miery ochoty účastníkov trhu nakupovať a predávať cenné papiere. Likvidita je dôležitá, pretože s väčšou likviditou je pre investorov jednoduchšie nakupovať alebo predávať cenné papiere a v dôsledku toho je pravdepodobnejšie, že investori zaplatia alebo získajú skutočnú trhovú cenu za nakúpené alebo predané cenné papiere. Pri obchodovaní mimo riadnu dobu obchodovania môže byť v porovnaní s riadnou dobou obchodovania nižšia likvidita. V dôsledku toho môže byť váš príkaz vykonaný iba čiastočne, alebo taktiež nevykonaný vôbec. Navyše, aj pokyn k obchodovaniu malého množstva cenných papierov môže spôsobiť výraznú zmenu kurzu.

b) Riziko vyššej volatility

Volatilita označuje zmeny ceny, ku ktorým u cenných papierov pri obchodovaní dochádza. Povedané vo všeobecnosti - čím väčšia je volatilita cenného papiera, tým väčšie sú výkyvy

ceny cenného papiera. Mimo riadnu dobu obchodovania môže byť volatilita väčšia ako v riadnej dobe obchodovania. V dôsledku toho môže byť váš príkaz vykonaný iba čiastočne, alebo nevykonaný vôbec.

c) *Riziko meniacich sa cien*

Ceny cenných papierov obchodovaných mimo riadnu dobu obchodovania nemusia odrážať ceny na konci doby obchodovania alebo po otvorení ďalší deň ráno. V dôsledku toho môže byť cena, ktorú získate počas obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania, nepriaznivá v porovnaní s tou, ktorú by ste získali počas riadnej doby obchodovania.

d) *Riziko neprepojených trhov*

V závislosti od systému obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania nemusia ceny uvedené v konkrétnom systéme obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania odrážať ceny v iných súčasne fungujúcich systémoch obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania s rovnakými cennými papiermi. V dôsledku toho môže zákazník získať v jednom systéme obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania nevýhodnú cenu v porovnaní s tou, ktorú by dostal v inom systéme obchodovania mimo riadnu dobu obchodovania.

e) *Riziko plynúce z oznamovania správ*

Emitenti obvykle oznamujú nové informácie, ktoré môžu ovplyvniť cenu ich cenných papierov, po riadnej dobe obchodovania. Podobne je tomu tak aj pri dôležitých finančných informáciách, ktoré sú často oznamované mimo riadnu dobu obchodovania. Pri obchodovaní mimo riadnu dobu obchodovania sa môžu takéto oznámenia počas obchodovania objaviť a v kombinácii s nižšou likviditou a vyššou volatilitou to môže mať prehnaný a neudržateľný dopad na cenu cenného papiera.

f) *Riziko širších rozpätí*

Rozpätie označuje rozdiel medzi cenou, za ktorú bol cenný papier nakúpený, a cenou, za ktorú je ho možné predať. Nižšia likvidita a vyššia volatilita pri obchodovaní mimo riadnu dobu obchodovania môže spôsobiť širšie rozpätie u konkrétneho cenného papiera, ako je obvyklé.

Vyššie uvedené riziká sú systematické, pri obchodovaní mimo riadnu dobu obchodovania sa nedajú zo strany zákazníka nijak eliminovať ani obmedziť. Ak ich zákazník dopredu neakceptuje, mal by zadávať iba pokyny s parametrami obmedzujúcimi ich platnosť iba na riadnu dobu obchodovania

Riziká obchodov s derivátmi

Obchodovanie s derivátmi (teda s opciami, warrantmi, certifikátmi, futures kontraktmi a pod.) je spojené s radou rizík, ktoré môžu v krajných prípadoch viesť k stratám klientom vložených prostriedkov či dokonca k stratám prevyšujúcim klientom vložené prostriedky. Skôr než sa klient rozhodne obchodovať s týmito druhmi finančných nástrojov, mal by zvážiť svoje znalosti a skúsenosti s obchodovaním na kapitálových trhoch, zoznámiť sa so všetkými relevantnými rizikami, s technikami a stratégiami obchodovania s derivátmi a zhodnotiť pre neho akceptovateľnú mieru rizika, hlavne vo vzťahu k prípadným finančným stratám. Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky hlavne upozorňuje na všeobecné riziká a aspekty obchodovania s derivátmi: Ak nie je ďalej u konkrétneho rizika výslovne určené inak, platia pre riadenie rizík spojených s obchodovaním s derivátmi primerane rovnaké odporúčania ako pre obchodovanie s nederivátovými finančnými nástrojmi, ktoré sú uvedené v predchádzajúcom texte.

a) *Riziko 100% straty vložených prostriedkov a straty prevyšujúcej vložené prostriedky*

Vzhľadom k charakteru derivátov je tu oproti ostatným druhom aktív vyššie riziko straty vložených prostriedkov. U opcií, warrantov (opčných kontraktov) a certifikátov je riziko straty

až 100% vložených prostriedkov a u futures kontraktov je dokonca možná i strata prevyšujúca vložené prostriedky.

b) Trhové riziko

Ide o riziko straty zo zmien trhových cien. Všeobecné trhové riziko je dané nepriaznivými podmienkami trhu ako celku, špecifické trhové riziko je dané možnosťou nepriaznivého trhového vývoja konkrétneho finančného nástroja.

c) Dodatočný stratový potenciál z kolísania menových kurzov – menové riziko

Keďže sa deriváty obchodujú predovšetkým v zahraničných menách, vzniká pre klienta dodatočné riziko spojené s kolísaním menových kurzov. Toto riziko je možné ošetriť odpovedajúcimi menovými produktmi, ktoré prenášajú riziko na iný subjekt.

d) Úverové riziko

Ide o riziko, že emitent sa dostane do platobnej neschopnosti a nebude schopný plniť svoje záväzky (certifikáty, forwardy).

e) Riziko spojené so zlyhaním obchodného systému

Obchodný systém, cez ktorý sú vkladane objednávky klientov rovnako tak ako systémové mechanizmy búrz môžu zaznamenať výpadky alebo byť vyradené z činnosti. V takom prípade môže klientovi hroziť zhoršenie podmienok pre uzatvorenie kontraktu, prípadne realizácie zisku.

f) Operačné riziká

Klient je chránený pred stratami z operačných rizík, ktoré sám nezaviní, štandardným reklamačným konaním. Medzi operačné riziká patrí transakčné riziko spojené s chybami vzniknutými pri vykonávaní operácií zodpovednými osobami, s ich zaúčtovaním alebo vyrovnaním, ďalej riziko operačného riadenia, ktoré súvisí s nedostatočnou kontrolou osôb zodpovedných za riadne vykonávanie obchodov a riziko systémov spojené s korektným a bezchybným prenosom dát. V prípade problémov stojacich na strane klienta, napr. jeho softvérové alebo hardvérové vybavenie, prístup k internetu a pod., nie je možné riziko z nich plynúce prenášať na iné subjekty.

g) Obmedzená možnosť zabezpečenia

Predovšetkým u opčných kontraktov je priestor pre zabezpečenie proti stratám obmedzený. Cena a podmienky zabezpečenia sú pre klienta neefektívne. Ako z uvedeného vyplýva, toto riziko je systematickou podstatou finančných derivátov a tým pádom proti nemu neexistuje efektívne zabezpečenie.

h) Riziko uzatvorenia pozície obchodníkom

Obchodník je oprávnený stanoviť podľa svojho uváženia pri každom deriváte výšku počiatočnej marže (initial margin) a udržiavacej marže (variation margin, maintenance margin) a tieto marže počas trvania zmluvného vzťahu s klientom kedykoľvek jednostranne meniť (aj v dobe, kedy má klient daný derivát nakúpený). Klient je povinný udržiavať hodnotu marže stanovenú obchodníkom. V prípade poklesu hodnoty marže pod hodnotu stanovenú obchodníkom, je obchodník kedykoľvek podľa svojho uváženia (najmä v prípadoch, kedy zároveň nie je možné hodnotu udržiavacej marže dorovnať prevodom peňažných prostriedkov z klientovho obchodného účtu a klient včas tieto peňažné prostriedky na svojom obchodnom účte u obchodníka nedoplní) oprávnený uzatvoriť klientovu otvorenú pozíciu, a to aj bez predchádzajúceho upozornenia klienta.

Obchodník je tiež oprávnený uzatvoriť otvorenú pozíciu klienta v prípade, kedy podľa svojho uváženia zhodnotí, že otvorená pozícia klienta nebude klientom pred svojou splatnosťou včas uzatvorená.

Uzatvorením zmluvného vzťahu medzi obchodníkom a klientom, umožňujúcim futures obchody a prevzatím tohto informačného dokumentu, klient potvrdzuje, že bol obchodníkom oboznámený s rizikami plynúcimi z obchodovania s finančnými nástrojmi, obzvlášť potom s rizikami obchodovania s derivátmi, že týmto rizikám rozumie a je s nimi uzrozmenný.

Niektoré špecifiká týkajúce sa obchodovania s derivátmi typu futures

Futures sú štandardizované pevné termínové kontrakty a aktívne sa s nimi obchoduje na verejných trhoch. Obchody a podkladové aktíva majú striktne dané parametre, podkladovými aktívami sú napr. mena, komodita, úroková miera, akciový index. Pre otvorenie futures pozície je klient povinný previesť obchodníkovi určitú obchodníkom či trhom stanovenú percentuálnu časť hodnoty obchodu – počiatočnú maržu (initial margin). Táto počiatočná marža slúži ako záruka k pokrytiu prípadných rizík spojených so znehodnotením vnútornej hodnoty otvoreného futures kontraktu. Výška marže je obvykle prepočítavaná, prípadne aj novo stanovená, obchodníkom či príslušným trhom každý deň a podľa toho je od klienta požadované doplnenie hodnoty marže (variation margin) na novo stanovenú hodnotu alebo je klientovi prebytočná časť marže vrátená (tzv. denné zúčtovanie ziskov a strát).

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky upozorňuje hlavne na nasledujúce riziká spojené s futures kontraktmi. Z povahy futures ako finančného nástroja vyplýva ich výrazná rizikovosť v porovnaní s ostatnými aktívami. Každý investor by sa mal pred otvorením pozície zoznámiť s kľúčovými charakteristikami, ktoré ovplyvňujú kurz futures. Predovšetkým ide o:

a) Trhové a finančné riziká a riziká likvidity spojené s futures kontraktmi

Keďže hodnota počiatočnej marže je relatívne nízka vzhľadom k hodnote futures kontraktu, podliehajú otvorené pozície značnému „pákovému“ efektu. Relatívne malý pohyb podkladového aktíva tak môže mať nadproporcionálny vplyv na prostriedky zložené u obchodníka na nákup kontraktu. U menej likvidných kontraktov navyše s blížiacim sa dátumom expirácie (skončením platnosti kontraktu) vzrastá riziko z obmedzenej likvidity kontraktu a tým i nevýhodnejších cenových podmienok pre klienta pri uzatvorení pozície. Toto riziko je možné obmedziť včasným uzatvorením otvorenej pozície a neotváraním novej pozície na kontrakte s blížiacou sa expiráciou. V takomto prípade je obvykle k dispozícii zrovnateľný kontrakt na rovnaké podkladové aktívum s neskoršou expiráciou.

b) Riziko vyplývajúce z vyrovnania futures kontraktov

Jednotlivé futures kontrakty majú rôznu formu vyrovnania. Vo väčšine prípadov k vyrovnaniu nedochádza, alebo sú pozície uzatvorené protiobchodom (kompenzáciou), alebo formou finančného vyrovnania (futures na akciové indexy), keď prebieha iba úhrada finančného rozdielu (zisku/straty). Pre klienta vzniká toto riziko jedine v prípade včasného neuzatvorenia pozície u malej časti kontraktov s tzv. „fyzickým vyrovnaním“ (povinnosť odobrať podkladové aktívum a s tým spojené náklady). Toto riziko je možné eliminovať uzatvorením pozície v kontrakte pred rozhodným dňom, od ktorého môže byť držiteľ kontraktu neskôr vyzvaný k fyzickému plneniu.

c) Riziko vyplývajúce z rolovania futures kontraktov

Futures kontrakt je finančný nástroj s pevne danou dobou splatnosti. Ak má investor záujem držať svoju pozíciu i potom, musí kontrakt tzv. „prerolovať“, tzn. pozíciu v súčasnom kontrakte uzatvoriť a otvoriť novú pozíciu v kontrakte znejúcim na rovnaké podkladové aktívum ale s neskoršou splatnosťou. Prerolovanie kontraktu je však obvykle spojené s kurzovým

rozdielom, pretože kontrakt s neskoršou splatnosťou sa obvykle obchoduje za vyššiu cenu než kontrakt so skoršou splatnosťou. Tento stav sa nazýva „contango“ a je úplne štandardným javom vyplývajúcim z časovej hodnoty peňazí. V špecifických situáciách, najmä pri všeobecne očakávanom poklese trhu, však môže nastať i opačný jav zvaný „backwardation“. Pri rolovaní kontraktu znamená contango stratu pre investorov v dlhej pozícii, backwardation naopak znamená stratu pre investorov v krátkej pozícii. Pri zámere klienta investovať do pozície vo futures kontraktach s časovým horizontom dlhším, než je doba od vypísania do splatnosti jedného kontraktu, nie je možné toto riziko nijak eliminovať, pretože je systematické. Dá sa však znížiť na najnižšiu možnú úroveň tým, že klient bude vždy vstupovať do pozície takého kontraktu na dané podkladové aktívum, ktorý má medzi disponibilnými kontraktmi najskoršiu splatnosť.

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky ďalej vo vzťahu k derivátom typu futures poukazuje na nasledujúce skutočnosti súvisiace s pokynom typu market a stop market:

- a) Pre každý derivát typu futures je v okolí aktuálnej trhovej ceny pre pokyny typu market nadefinované ochranné pásmo, v rámci ktorého sa môže pokyn uskutočniť. Ak nie je pokyn uspokojený v rámci tohto pásma, zostávajúca časť je umiestnená na trh s limitom na hranici pásma. Šírka ochranného pásma je zvyčajne polovičná, než hodnota Non-Reviewable Range (NRR), ktorá je uvedená na stránkach s pravidlami burzy (odkaz na pravidlá burzy s hodnotami NRR nájdete na <https://www.fio.sk/akcie-investicie/internetove-obchodovanie/inteligentne-pokyny/burzy-usa-futures/stoploss>).
- b) Cena, za ktorú sa pokyn Stop Market zrealizuje, nie je v skutočnosti podľa pravidiel burzy úplne ľubovoľná. Pre každý derivát typu futures je v okolí Stop ceny nadefinované ochranné pásmo, v rámci ktorého sa môže pokyn uskutočniť. Ak nie je pokyn uspokojený v rámci tohto pásma, zostávajúca časť je umiestnená na trh s limitom na hranici pásma. Šírka ochranného pásma je zvyčajne polovičná, než hodnota Non-Reviewable Range (NRR), ktorá je uvedená na stránkach s pravidlami burzy (odkaz na pravidlá burzy s hodnotami NRR nájdete na <https://www.fio.sk/akcie-investicie/internetove-obchodovanie/inteligentne-pokyny/burzy-usa-futures/stoploss>).

Niektoré špecifiká týkajúce sa obchodovania s investičnými certifikátmi bez využitia pákového efektu

Certifikáty sú cenné papiere¹, ktorých cena je závislá od hodnoty podkladového aktíva. Z právneho hľadiska je certifikát cenný papier, ktorého hodnota je naviazaná na hodnotu indexov, úrokových mier, akcií, dlhových cenných papierov, výmenných kurzov, komodít, prípadne iných podkladových aktív, alebo ich kombinácie. S investičným certifikátom je spojené právo na vyrovnanie a) prostredníctvom nadobudnutia finančných nástrojov alebo zlata, ktoré sú podkladovým aktívom investičného certifikátu, b) v hotovosti, c) kombináciou spôsobov podľa písmen a) a b). Investor získava od emitenta certifikát, ktorý je možné nechať si v budúcnosti preplatiť na základe pravidiel definovaných v emisnom prospekte. Investor v tomto prípade kupuje certifikát za jeho trhovú cenu a nenesie tak žiadne riziko straty ďalších finančných prostriedkov. Typickým certifikátom bez využitia pákového efektu sú napr. certifikáty na index obchodované na nemeckom trhu Xetra.

Najvýznamnejšie riziko investičného certifikátu spočíva v úverovom riziku emitenta certifikátu, teda v jeho nesplnení záväzku jeho preplatenia podľa pravidiel definovaných v emisnom prospekte. Toto riziko je však minimálne vzhľadom k tomu, že tieto certifikáty emitujú veľké finančné domy a banky, ktorých schopnosť splácať záväzky je neustále sledovaná zo strany regulačných orgánov.

¹ Investičné certifikáty (či už bez pákového efektu alebo s pákovým efektom) nie sú deriváty, ale cenné papiere. Niektorými svojimi vlastnosťami (vrátane tých, ktoré sa týkajú rizík s ich obchodovaním) sa však blížia derivátom (predovšetkým investičné certifikáty s pákovým efektom), preto sú v tomto dokumente zaradené do časti obsahujúcej informácie o derivátoch.

Niektoré špecifiká týkajúce sa obchodovania s investičnými certifikátmi, predovšetkým s certifikátmi využívajúcimi pákový efekt (niekedy tiež turbo certifikáty):

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky upozorňuje predovšetkým na nasledujúce riziká spojené s investičnými certifikátmi. Z povahy certifikátov ako finančného nástroja vyplýva ich výrazná rizikovosť v porovnaní s ostatnými aktívami. Na rozdiel od bežného certifikátu je vďaka pákovému efektu výrazne vyššie riziko veľkej straty či veľkého zisku. V niektorých prípadoch investor podstupuje i vyššie riziko než je výška pôvodne investovanej čiastky.

Každý investor by sa mal pred otvorením pozície zoznámiť s kľúčovými charakteristikami, ktoré ovplyvňujú kurz certifikátu. Predovšetkým ide o:

Pomer odberu:

počet certifikátov, ktorý je potrebný na získanie jednotky podkladového aktíva.

Management:

môže byť aktívny alebo pasívny; aktívny management znamená, že môže byť štruktúra podkladového aktíva od vydania do splatnosti certifikátu zmenená.

Strike:

hodnota strike je u tzv. turbo certifikátov smerodajná pre určenie jeho ocenenia. Strike znamená stanovenú cenu podkladového aktíva ako parameter certifikátu. U certifikátov na vzostup podkladového aktíva sa kurz stanoví rozdielom medzi aktuálnou cenou a strike. U certifikátov na pokles podkladového aktíva sa kurz stanoví odpočítaním aktuálnej ceny od strike.

Knock – out:

ide o cenu podkladového aktíva, ktorú keď dosiahne podkladové aktívum, je certifikát bezcenný. Certifikát na vzostup sa stane trvalo bezcenným, ak cena podkladového aktíva trvalo klesne pod alebo dosiahne úroveň knock-out bariéry. Certifikát na pokles podkladového aktíva sa stane trvalo bezcenným, ak cena podkladového aktíva vzrastie nad alebo dosiahne úroveň knock-out bariéry.

Cap:

emitentom určená hranica, od ktorej sa majiteľ diskontného certifikátu už nepodieľa na zisku zo stúpajúceho kurzu podkladového aktíva. Cap súvisí s diskontom, platí čím väčší je diskont, tým nižšie je postavený Cap.

Diskont:

diskont udáva výšku zľavy, ktorú investor získava pri vstupe do diskontného certifikátu v porovnaní s priamou investíciou do podkladového aktíva.

Gear:

určuje u certifikátov, o koľko vzrastie/klesne hodnota certifikátu, ak sa zmení hodnota podkladového aktíva o 1%.

Niektoré špecifiká týkajúce sa obchodovania s investičnými certifikátmi či ETP, kde podkladovým aktívom je derivát s odlišnou dobou splatnosti

Z povahy certifikátu či ETP ako finančných nástrojov, ktorých cena je závislá na hodnote podkladového aktíva, môže pri špecifickom druhu podkladového aktíva (futures) vznikať tzv. riziko contango efektu. U certifikátov s nekonečnou splatnosťou („Open-end“) či ETP, kde podkladovým aktívom je futures kontrakt s odlišnou (tzn. menšou) dobou splatnosti, dochádza v pravidelných intervaloch k prechodu na nové kontrakty s najbližším kontrakčným mesiacom, tzv. rolovanie. V prípade rolovania na nový kontrakt s vyššou cenou pri contango trhu (vysvetlenie vid'. odsek „Niektoré špecifiká týkajúce sa obchodovania s derivátmi typu futures“) môžu tieto zvýšené náklady výkonnosť investičného certifikátu či ETP ovplyvniť. Strata z rolovania v situácii contango trhu môže

byť premietnutá do ceny finančného nástroja, ktorá následne klesá, či môže dôjsť k zmene výmenného pomeru („subscription ratio“) a zmene participácie. Vývoj investičného certifikátu či ETP následne nemusí presne kopírovať vývoj podkladového aktíva a môže byť aj výrazne opačný. Táto skutočnosť býva označovaná ako riziko contango efektu. U príslušných finančných nástrojov preto jednoznačne pred nákupom odporúčame zoznámiť sa s prospektom emitenta, kde je proces rolovania a z neho plynúcich zmien podrobne a špecificky pre daný finančný nástroj uvedený. Toto riziko je systematické, nejde ho tým pádom zo strany klienta eliminovať ani nijak obmedziť.

Niektoré špecifiká týkajúce sa obchodovania s opčnými kontraktmi využívajúcimi pákový efekt

Ako opčné práva označujeme opcie a warranty. Warranty sa aj napriek mnohým zhodným kľúčovým parametrom od opcií odlišujú spôsobom vypísania a taktiež pomerom, ktorý v prípade warrantov môže stanoviť ich počet potrebný k nákupu/predaji jednotky podkladového aktíva. U opcií je tento pomer 1:1 a u warrantov môže dosahovať napríklad pomer 1:1, 1:10, 1:100 alebo 1:1000. Opcia je vypísaná na opčnej burze akoukoľvek inštitúciou, warrant je vypísaný jedine emitentom, spravidla bankou. V ďalšom texte tak budeme opčné práva označovať ako opcie, ak to bude nutné, bude špecifikované, či ide o opciu alebo warrant.

Opcie predstavujú práva nakúpiť alebo predáť podkladové aktívum k určitému okamihu v čase za vopred stanovených podmienok. Hodnota opcie závisí od výhodnosti využiť práva v daný okamžik v čase pri konkrétnych podmienkach vývoja podkladového aktíva. Opcie sú obchodované OTC (over the counter - mimoburzovne) i na opčných burzách (štandardizácia parametrov). Podkladovým aktívom môžu byť komodity, akcie, indexy, meny, úrokové miery. Opcie sú nástroje umožňujúce širokú škálu obmien a možností, čím je možné výrazne obmedziť riziko i dosiahnuť zisk. Opcie môžeme z hľadiska prístupu rozlíšiť na tradičné (tieto opcie sú obvykle po uplynutí svojej platnosti vyrovnané uplatnením práv s opciami spojenými) a takzvané nekryté („investičné“) opcie (tieto opcie sú po uplynutí doby splatnosti vyrovnané finančne).

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky považuje za vhodné upozorniť, že z povahy opčných kontraktov (warranty, opcie – ďalej len opcie) ako finančného nástroja vyplýva ich výrazná rizikovosť v porovnaní s ostatnými aktívami. Každý investor by sa mal pred otvorením pozície zoznámiť s kľúčovými charakteristikami, ktoré ovplyvňujú kurz opcie. Predovšetkým ide o:

Strike price:

realizačná cena – dopredu stanovená cena, za ktorú má majiteľ právo alebo povinnosť predáť podkladové aktívum; táto cena je kľúčová pre určenie kurzu opcie.

Pomer odberu:

počet warrantov, ktorý je potrebný na získanie jednotky podkladového aktíva.

Vnútorňá hodnota:

rozdiel medzi aktuálnym kurzom podkladového aktíva a strike price, upravený o pomer odberu (warranty); vnútorňá hodnota obsahuje časovú hodnotu a môže byť nulová.

Časová hodnota:

je rovná rozdielu aktuálneho kurzu opcie a vnútornej hodnoty, časová hodnota klesá s blížiacou sa dobou splatnosti opcie, pričom platí, že pokles časovej hodnoty sa dynamizuje s blížiacou sa splatnosťou. To má negatívny vplyv predovšetkým na kurz opcie, ktorej vnútorňá hodnota je rovná nule.

Pákový efekt:

určuje o koľko vzrastie/klesne teoretická hodnota opcie, ak sa zmení hodnota podkladového aktíva o 1 %. Zmena teoretickej hodnoty pritom nemusí byť nasledovaná zhodnou zmenou kurzu opcie!

Volatilita podkladového aktíva:

čím vyššia je volatilita (proporcia cenových zmien v čase k cene podkladového aktíva) v čase, tým vyššie je hodnotenie opcie. Na kurz opcie môže mať veľmi negatívny vplyv pokles volatility za nezmenených ostatných podmienok!

Spread:

ide o rozdiel medzi nákupným a predajným kurzom opcie, čím je nižší, tým výhodnejší z pohľadu investora môže byť vstup do pozície v opcii klientom (ak ostatné charakteristiky alternatívnej opcie zostávajú nezmenené). Spread môže dosahovať až niekoľko desiatok %!

a) Riziko cenových zmien v súvislosti s časovou hodnotou a volatilitou podkladového aktíva

Kurz opcie je ovplyvnený radou faktorov, hoci nemusí dôjsť k zmene ceny podkladového aktíva. Napríklad so skracujúcou sa dobou splatnosti opcie klesá jej časová hodnota (súčasť vnútornej hodnoty opcie) a teda kurz opcie, hoci cena podkladového aktíva môže byť konštantná. Podobne s klesajúcou volatilitou podkladového aktíva klesá vnútorná hodnota opcie a teda za inak nezmenených podmienok klesá kurz opcie. Nákup opcie s aktuálnou vysokou volatilitou alebo opcie tesne pred splatnosťou opcie teda zvyšuje celkovú rizikovosť takejto investície.

b) Riziko likvidity

Ide o riziko spojené s možným nepriaznivým kurzovým vývojom vďaka nedostatočnej likvidite v prípade uskutočnenia objednávky. U warrantov je ich emitovaný počet obmedzený. U opcií sa s blížiacou sa dobou expirácie môže znižovať likvidita tak, že pre klienta môže byť ťažké nájsť protistranu pre predaj svojej pozície.

c) Riziko pákového efektu

Keďže kurz opcie reaguje na zmeny kurzu podkladového aktíva nadproporcionálne, je tu vysoké riziko straty investovaného kapitálu v prípade nepriaznivého vývoja podkladového aktíva. Investícia je tým rizikovejšia, čím vyšší je pákový efekt, ktorý je súčasťou charakteristík opcie.

d) Riziko totálnej straty kapitálu investovaného do opcie

Celková kúpna cena opcie môže byť stratená v prípade, že cena podkladového aktíva klesne pod realizačnú cenu opcie (call opcie) alebo naopak dosiahne hodnoty nad realizačnou cenou (put opcie) v okamihu splatnosti opcie.

Ak nie je opcia vyrovnaná finančným vyrovnaním a v dobe splatnosti je nutné uplatniť práva s ňou spojené, hrozí riziko straty investovaného kapitálu, ak nie sú práva včas uplatnené.

Dátum splatnosti je kľúčový z hľadiska posúdenia vstupu do pozície, ale taktiež z hľadiska vyrovnania opcie. Ak je vyrovnanie nepeňažné, je nutné zadať príkaz k realizácii práv spojených s opciou.

Vzhľadom k často výraznému rozdielu medzi ponukou a dopytom (spreadom), ktorý môže dosiahnuť až desiatok %, je nutné posúdiť, či vstup do pozície za takýchto podmienok skutočne zodpovedá investičnému zámeru.

Vzhľadom k tomu, že transakčné poplatky môžu tvoriť vzhľadom k objemu transakcie vyšší podiel než trhovacia hodnota opcie, je nutné vziať do úvahy prípadné transakčné náklady spojené s vyrovnaním práv opcie.

e) Riziko emitenta derivátu

Emitent podstupuje rovnaké riziká spomenuté vo všeobecných rizikách obchodovania s derivátmi. Navyše v prípade, keď vystupuje ako veriteľ, podstupuje úverové riziko, ktoré môže minimalizovať jedine dôveryhodnosťou partnera obchodu.

Pri opčnom kontrakte vystaviteľ opčného kontraktu navyše k uvedeným rizikám podstupuje riziko straty vyplývajúce z prevýšenia fixne inkasovanej prémie nákladmi na dodržanie práv spojených s kontraktom. Emitent navyše, ak kontrakt nie je ukončený protiobchodom, musí v prípade vôle majiteľa opčného kontraktu doručiť alebo odobrať podkladové aktívum. V okamihu, keď emitent otvorením pozície vstupuje do dlhej pozície (kupujúci opčného kontraktu do krátkej pozície), je jeho riziko obmedzené 100% stratou hodnoty podkladového aktíva. Keď emitent otvorením pozície vstúpil do krátkej pozície (kupujúci opčného kontraktu do dlhej pozície), je jeho riziko neobmedzené v súvislosti s neobmedzeným rastom hodnoty podkladového aktíva. Obchodník avšak žiadnu službu, ktorá by naplňovala podstatu emisie derivátu, neposkytuje.

Riziká súvisiace so službou Úver na obchodovanie s finančnými nástrojmi

Služba Úver na obchodovanie s finančnými nástrojmi (ďalej tiež len „margin“) je investičná stratégia využívaná predovšetkým aktívnymi investormi. Princíp úveru na obchodovanie s finančnými nástrojmi spočíva v tom, že investor časť svojej investície do finančných nástrojov financuje z peňazí požičaných od obchodníka a ručí za ne nakúpenými finančnými nástrojmi. S tým je spojené riziko, že (najmä v prípade poklesu hodnoty nakúpených finančných nástrojov) miera ručenia majetkom klienta za požičané peniaze obchodníka môže klesnúť pod hodnotu minimálneho požadovaného ručenia (pričom výška minimálneho požadovaného ručenia je v podobe koeficientu kritickej úrovne zabezpečenia vždy medzi obchodníkom a klientom dojednávaná v rámci zmluvnej dokumentácie k zmluve o úveru a pôžičke na obchody s finančnými nástrojmi). Obchodník má presne stanovené vnútorné postupy, akým spôsobom v prípade poklesu miery ručenia klienta pod hodnotu minimálneho požadovaného ručenia (ďalej tiež len „područenie“) postupuje, pričom tieto postupy sa môžu líšiť v závislosti na miere klientovho područenia. Riziko pre klienta spočíva predovšetkým v tom, že obchodník má právo (mimo iné) v prípade područenia na účely uspokojenia svojej pohľadávky z poskytnutého úveru pristúpiť k uzatvoreniu pozícií klienta, teda k nútenému predaju klientom nakúpených akcií. Takýto predaj je síce obchodník povinný uzatvárať s odbornou starostlivosťou, ale k podobným predajom dochádza často v stresovom období a teda pre klienta za nevýhodných podmienok.

Podobné riziko z núteného uzatvorenia pozícií klientovi hrozí aj pri obchodovaní s derivátmi, kedy obchodník zaisťuje dodržanie minimálnej požadovanej marže pre držanie kontraktu.

Narušovanie bezpečnosti finančného systému

Manipuláciu s trhom definuje čl. 12 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 596/2014 zo 16. apríla 2014 o zneužívaní trhu (nariadenie o zneužívaní trhu) a o zrušení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/6/ES a smerníc Komisie 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES (ďalej aj len „Nariadenie č. 596/2014“). Manipulácia s trhom je podľa čl. 15 Nariadenia č. 596/2014 zakázaná.

Manipuláciou s trhom sa podľa Nariadenia č. 596/2014 označujú nasledujúce činnosti:

- a) uzatváranie transakcií, zadávanie pokynov na obchodovanie alebo akékoľvek iné konanie, ktoré:
 - i) dáva alebo pravdepodobne dá nesprávne alebo zavádzajúce signály, pokiaľ ide o ponuku, dopyt alebo cenu finančného nástroja, súvisiacej spotovej zmluvy týkajúcej sa komodít alebo draženého produktu založeného na emisných kvótach, alebo
 - ii) zaisťuje alebo pravdepodobne zaisťuje cenu jedného alebo viacerých finančných nástrojov, súvisiacej spotovej zmluvy týkajúcej sa komodít alebo draženého produktu založeného na emisných kvótach na neprirodzenej alebo umelej úrovni,
 - iii) pokiaľ osoba, ktorá vstúpila do transakcie, vydala pokyn na obchodovanie alebo sa zapojila do akéhokoľvek iného konania, nepreukáže, že takáto transakcia, pokyn alebo konanie sa uskutočnili z legitímnych dôvodov a v súlade s uznaným trhovým postupom zavedeným v súlade s článkom 13 Nariadenia č. 596/2014,
- b) uzatváranie transakcií, zadávanie pokynov na obchodovanie alebo akákoľvek iná činnosť alebo konanie, ktoré ovplyvňuje alebo pravdepodobne ovplyvní cenu jedného alebo viacerých

- finančných nástrojov, súvisiacej spotovej zmluvy týkajúcej sa komodít alebo draženého produktu založeného na emisných kvótach a pri ktorom sa využívajú fiktívne nástroje alebo akákoľvek iná forma podvodu alebo machinácie,
- c) šírenie informácií prostredníctvom médií vrátane internetu alebo akýmikoľvek inými prostriedkami, ktoré dáva alebo pravdepodobne dá nesprávne alebo zavádzajúce signály, pokiaľ ide o ponuku, dopyt alebo cenu finančného nástroja, súvisiacej spotovej zmluvy týkajúcej sa komodít, alebo draženého produktu založeného na emisných kvótach alebo ktoré zaisťuje alebo pravdepodobne zaisťuje cenu jedného alebo viacerých finančných nástrojov, súvisiacej spotovej zmluvy týkajúcej sa komodít alebo draženého produktu založeného na emisných kvótach na neprirodzenej alebo umelej úrovni, vrátane šírenia nepotvrdených správ, keď osoba, ktorá tieto informácie šíri, vedela alebo mala vedieť, že informácie sú nepravdivé alebo zavádzajúce,
 - d) šírenie nepravdivých alebo zavádzajúcich informácií alebo poskytovanie nepravdivých alebo zavádzajúcich vstupných informácií týkajúcich sa referenčnej hodnoty, keď osoba, ktorá tieto informácie šíri alebo poskytuje, vedela alebo mala vedieť, že informácie sú nepravdivé alebo zavádzajúce, alebo akékoľvek iné konanie, ktorým sa manipuluje s výpočtom referenčnej hodnoty.

Za manipuláciu s trhom sa podľa Nariadenia č. 596/2014 okrem iného považuje tiež nasledujúce konanie:

- a) konanie osoby alebo osôb konajúcich v súčinnosti s cieľom zabezpečiť dominantné postavenie nad ponukou alebo dopytom po finančnom nástroji, súvisiacej spotovej zmluve týkajúcej sa komodít alebo draženom produkte založenom na emisných kvótach, ktoré má alebo pravdepodobne bude mať za následok priame alebo nepriame stanovenie kúpnych alebo predajných cien alebo vytvára či pravdepodobne vytvorí iné nespravodlivé obchodné podmienky,
- b) nákup alebo predaj finančných nástrojov na začiatku alebo na záver obchodovania, ktorý má alebo pravdepodobne bude mať za následok zavádzanie investorov konajúcich podľa zverejnených cien vrátane otváracích či záverečných cien,
- c) zadávanie pokynov na obchodné miesto vrátane ich akéhokoľvek zrušenia alebo zmeny prostredníctvom akýchkoľvek dostupných spôsobov obchodovania vrátane elektronických spôsobov, ako sú stratégie algoritmického a vysokofrekvenčného obchodovania, čo má jeden z následkov uvedených v predchádzajúcom odseku písm. a) alebo b) (tiež v čl. 12 ods. 1 písm. a) alebo b) Nariadenia č. 596/2014) tým, že:
 - i) narúša alebo spôsobuje oneskorenie fungovania systému obchodovania na obchodnom mieste, alebo môže mať takýto následok,
 - ii) sťažuje ostatným osobám identifikáciu skutočných pokynov v systéme obchodovania na obchodnom mieste, alebo môže mať takýto následok, a to aj zadávaním pokynov, ktorých výsledkom je preťaženie alebo destabilizácia knihy objednávok, alebo
 - iii) vytvára alebo pravdepodobne vytvorí klamlivý alebo zavádzajúci signál o ponuke finančného nástroja alebo dopyte po ňom alebo o jeho cene, najmä zadávaním pokynov na začatie alebo zintenzívnenie trendu,
- d) využitie príležitostného alebo pravidelného prístupu k tradičným alebo elektronickým médiám na vyjadrenie názoru o finančnom nástroji, súvisiacej spotovej zmluve týkajúcej sa komodít alebo draženom produkte založenom na emisných kvótach (alebo nepriamo o emitentovi) po predchádzajúcom prijatí pozície k tomuto finančnému nástroju, súvisiacej spotovej zmluve týkajúcej sa komodít alebo draženému produktu založenému na emisných kvótach a následné profitovanie z vplyvu vyjadrených názorov na cenu tohto nástroja, súvisiacej spotovej zmluvy alebo draženého produktu založeného na emisných kvótach týkajúcej sa komodít bez toho, aby sa zároveň riadne a účinne zverejnil tento konflikt záujmov,
- e) nákup alebo predaj emisných kvót alebo súvisiacich derivátov na sekundárnom trhu pred uskutočnením aukcie konanej podľa nariadenia Komisie (EÚ) č. 1031/2010, ktorý má za následok stanovenie aukčnej zúčtovacej ceny dražených produktov na neprirodzenej alebo umelej úrovni alebo zavádzanie uchádzačov predkladajúcich ponuky na aukciách.

Manipulácia s trhom v krajinách mimo Európsku úniu je regulovaná miestnymi orgánmi, v USA je to napríklad Securities and Exchange Commission.

Ak má obchodník dôvodné podozrenie, že v dôsledku poskytnutia služby na základe pokynu môže dôjsť k manipulácii s trhom, upozorní na túto skutočnosť klienta, požiada ho o vysvetlenie účelu pokynu, poprípade navrhne iný spôsob dosiahnutia klientom sledovaného účelu, ktorý nenaruší prehľadnosť trhu. Ak má obchodník i napriek vysvetleniu klienta dôvodné podozrenie, že poskytnutím služby na základe pokynu môže dôjsť k manipulácii s trhom, nie je povinný pokyn vykonať a upovedomí o tom klienta spôsobom stanoveným v zmluve.

Osoby, na ktoré sa vzťahujú povinnosti alebo zákazy podľa Nariadenia č. 596/2014, podliehajú podľa § 1 ods. 2 zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov štátnemu dohľadu, ktorý vykonáva Národná banka Slovenska.

Podľa Nariadenia č. 596/2014 je zodpovedný i klient obchodníka, ktorý sa takého manipulatívneho konania dopustí. To ale nezabavuje obchodníka povinnosti chrániť kapitálové trhy pred manipuláciou zo strany klientov. Obchodník je povinný hlásiť Národnej banke Slovenska dôvodné podozrenia na zneužívanie trhu (čl. 16 ods. 2 Nariadenia č. 596/2014).

Niektoré zvlášť závažné prípady narušenia bezpečnosti finančného systému môžu dokonca napĺňať skutkovú podstatu trestného činu podvodu, zneužívania informácií v obchodnom styku alebo manipulácie s trhom.

Obchodník je povinný narušovaniu bezpečnosti finančného systému predchádzať. Preto má obchodník vytvorené systémy pre vyhľadávanie takýchto operácií a v prípade podozrenia požaduje od zákazníka vysvetlenie účelu operácie alebo je dokonca nútený vykonať službu (pokynu) odmietnuť.

Ďalej budú uvedené niektoré prípady manipulácie alebo narušovania bezpečnosti finančného systému, o ktorých sa domnievame, že sa s nimi naši zákazníci môžu stretnúť. V prípade, že zákazník má podozrenie, že niekto manipuluje cenou alebo inak narušuje bezpečnosť finančného systému, mal by situáciu konzultovať s našimi odborníkmi.

Prípad I.

Typickým príkladom úkonov smerujúcich k manipulácii s kurzom cenného papiera je nákup cenného papiera za cenu líšiacu sa od trhového kurzu a bezprostredný predaj takto získaných cenných papierov ihneď po ich nákupe. Tento postup môže byť, a v mnohých prípadoch aj býva, zreťazený do viacerých transakcií, kedy sa cena ďalej vzdďaľuje od trhového kurzu. S týmto postupom aplikovaným priamymi obchodmi na mimoburzovom verejnom trhu RM-S, sme sa mohli stretnúť u cenných papierov, u ktorých dochádzalo k verejnej ponuke odkupu. Majitelia cenných papierov tak umelo zvyšovali povinné minimum ceny odkupu stanovené ako vážený priemer cien obchodov na verejných trhoch za posledných šesť mesiacov. S cenou však mohla manipulovať aj osoba vyhlasujúca verejný odkup s cieľom znížiť cenu a sebe ušetriť prostriedky vynaložené na odkup.

S predávaním cenného papiera tam a späť sa môžeme stretnúť taktiež v aukcii. Tento postup umelo zvyšuje alebo znižuje kurz vyhlasovaný verejným trhom. Je aplikovateľný predovšetkým na emisie s nízkou likviditou a tých je na českých kapitálových trhoch bohužiaľ väčšina.

Pri manipulácií nie je podstatné, či z nej mala manipulujúca strana prospech alebo bola inému spôsobená škoda. Podozrivým sa javí každé konanie, z ktorého nie je zrejmá jeho ekonomická podstata.

Prípad II.

Ďalším prípadom narušovania transparentnosti trhu je umelé vytváranie dojmu vyššej likvidity cenného papiera. Je nepodstatné, či pri tomto dochádza alebo nedochádza k zmene kurzu. Väčšinou si niekoľko majetkovo alebo personálne prepojených osôb „prehadzuje“ určité množstvo cenného papiera, a to aj za cenu straty.

Prípado III.

K manipulácii s cenou nemusí dochádzať iba uskutočňovaním obchodov. Niektoré trhy pri stanovení kurzu v situácii, kedy sa neuskutoční žiadny obchod, berú do úvahy aj stav ponuky a dopytu. Uznávame, že zákazník môže mať iný názor na teoreticky „správnu“ cenu akcie alebo dlhopisu, ako má trh. Zvlášť u nelikvidných titulov je táto situácia pravdepodobná. Nie je však možné, aby sa zákazník rozhodol, že jeho cena je tá naozaj správna, a snažil sa k nej trh dotlačiť. Ako neprijateľné sa javí správanie, kedy zákazník križi svoju ponuku so svojím vlastným dopytom. Napríklad pred koncom aukcie na RMS podá nákupný pokyn s cenou nad hornou hranicou prípustného cenového pásma, ktorým môže reagovať na ponuku mimo pásmo. Týmto dôjde k zvýšeniu ceny na trhu. Ďalší obchodný deň, v ktorom sa obchoduje v zvýšenom prípustnom cenovom pásme, potom zákazník podá pokyn na predaj, ale s cenou ktorá je nižšia ako v nákupnom pokyne z predchádzajúceho dňa.

Za manipulatívne pokyny možno tiež napríklad považovať pokyny bez limitnej ceny (na RMS s cenou dispozície II), ktoré znejú na neobvykle malé množstvo kusov finančného nástroja. Tieto pokyny na nelikvidnom trhu rýchlo stláčajú / zvyšujú kurz finančného nástroja a v prípade obchodu je ekonomický prínos značne ovplyvnený výškou poplatkov.

Toto konanie v celku stráca logiku tvorby zisku a jeho jediným cieľom je umelý pohyb kurzu.

Prípado IV.

Ako zvlášť nebezpečné je hodnotené zneužívanie neverejných informácií vo svoj prospech. Škody z takéhoto konania obvykle dosahujú značných výšok a toto konanie je postihované aj podľa trestného zákona.

Pravidlá dodržiavania transparentnosti akciového trhu v USA

Opatrenia smerujúce k zaisteniu transparentnosti trhu aplikuje aj Pershing, LLC, obchodník s cennými papiermi a depozitár, prostredníctvom ktorého Fio banka, a.s. (vrátane jej organizačnej zložky Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) pristupuje na akciový trh v USA. Pravidlá stanovené obchodným partnerom Fio banky, a.s., pobočka zahraničnej banky, rovnako ako pravidlá stanovené regulátorom trhu, je Fio banka, a.s., (vrátane jej org. zložky Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) povinná bez výnimky dodržiavať.

Medzi regulačné opatrenia patria predovšetkým:

- Maximálny počet cenných papierov v jednom pokyne:
 - 1.000.000 kusov pre cenné papiere s cenou rovnou alebo nižšou ako 1 USD
 - 500.000 kusov pre cenné papiere s cenou väčšou ako 1 USD
- Maximálny objem jedného pokynu:
 - 500.000 USD pre cenné papiere prijaté k obchodovaniu na regulovanom trhu a OTC s cenou väčšou ako 1 USD
 - 250.000 USD pre cenné papiere obchodované na trhu OTC s cenou rovnou alebo nižšou 1 USD
- Odmietnutý bude pokyn znejúci na nákup alebo predaj viac ako 9.999 kusov cenného papiera, ak by objem obchodu predstavoval viac ako 10% tridsaťdenného priemerného zobchodovaného objemu.
- Odchýlka limitnej ceny pokynov smerujúcich do Extended Hours môže byť maximálne 10 % od najlepšej ponuky resp. dopytu na trhu.
- Odchýlka limitnej ceny pokynov smerujúcich do hlavnej obchodnej fázy (15:30 – 22:00 SEČ) môže byť maximálne 5 % od najlepšej ponuky resp. dopytu na trhu. Toto obmedzenie platí pre jednodenné aj viacdenné pokyny. Neplatí pre pokyny typu stoploss.

Investičné stratégie

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky v súčasnosti (s výnimkou služby Osobný maklér) nenavrhuje ani neodporúča svojim klientom žiadne investičné stratégie. V prípade služby Osobný maklér sú jednotlivé typy investičných stratégií predložené klientom v dostatočnom predstihu pred uzatvorením zmluvy.

Poplatok, provízia alebo nepeňažná výhoda od tretích strán

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky v súčasnosti v súvislosti s poskytovaním investičných služieb alebo vedľajších služieb a vykonávaní investičných činností neprijíma od žiadnych tretích strán akékoľvek poplatky, provízie alebo nepeňažné výhody (ďalej aj len „stimuly“) v zmysle § 73b o cenných papieroch, s výnimkou investičného prieskumu (takého, ktorý je banke poskytovaný tretími subjektami bezodplatne) a menších nepeňažných výhod, ktoré Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky prijíma v súlade s podmienkami uvedenými v § 73b ods. 2 a 4. zákona o cenných papieroch.

Fio banka, a.s. (vrátane jej organizačnej zložky Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) prijíma prevádzkové stimuly od spoločnosti Fio investiční společnost, a.s., IČO: 06704441, so sídlom V celnici 1028/10, 110 00 Praha 1, a to v súvislosti s outsourcingom činností spojených s administráciou fondov spravovaných spoločnosťou Fio investiční společnost, a.s. Fio banka, a.s. (vrátane jej organizačnej zložky Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky) ďalej od spoločnosti Fio investiční společnost, a.s. prijíma stimuly v súvislosti s distribúciou cenných papierov vydávaných investičnými fondmi spravovanými spoločnosťou Fio investiční společnost, a.s., a to vo výške 35 % z celkovej ročnej hodnoty vybraných výstupných poplatkov a 35 % z celkovej ročnej hodnoty vybraných poplatkov za spravovanie a administráciu spravovaných fondov.

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky v súvislosti s poskytovaním investičných služieb neposkytuje žiadnym tretím stranám akékoľvek stimuly v zmysle ustanovenia § 73b zákona o cenných papieroch, s výnimkou investičného prieskumu (takého, ktorý banka poskytuje tretím subjektom bezodplatne), menších nepeňažných stimulov a prevádzkových poplatkov (poplatkov, ktoré umožňujú alebo sú potrebné na poskytnutie investičných služieb, napríklad poplatok za úschovu, poplatok za vyrovnanie obchodu, poplatky prevodným miestam, správne poplatky alebo odplata za právne služby), ktoré Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky poskytuje v súlade s podmienkami uvedenými v § 73b zákona o cenných papieroch.

Peňažné alebo nepeňažné benefity

Ak vykonáva Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky obchod prostredníctvom obchodného systému alebo mimo regulovaný trh alebo mimo mnohostranný obchodný systém medzi dvoma klientmi Fio banky, a.s., pobočka zahraničnej banky, účtuje Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky každému z týchto klientov poplatky podľa aktuálneho Cenníka základných služieb a Prílohy k základnému cenníku služieb Fio banky, a.s., pobočka zahraničnej banky.

Zaznamenávanie komunikácie

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky zaznamenáva hovory a elektronickú komunikáciu s klientom. Kópie záznamov hovorov a komunikácie s klientom sú na vyžiadanie k dispozícii po dobu stanovenú právnymi predpismi.

Dopad nákladov na návratnosť investície

V nasledujúcej tabuľke Vám ukážeme ilustratívny príklad, znázorňujúci súhrny dopad nákladov na návratnosť počiatočnej investície. Čistý výnos alebo strata z počiatočnej investície predstavuje rozdiel medzi výškou hrubého výnosu a nákladov.

	zisková investícia	neutrálna investícia	stratová investícia
počiatočná investícia	1000 Eur	1000 Eur	1000 Eur
náklady na investíciu	8 Eur	8 Eur	8 Eur
hrubý výnos/strata	50 Eur	8 Eur	-22 Eur
čistý výnos/strata	42 Eur	0 Eur	-30 Eur
čistý výnos/strata v %	4,2 %	0 %	-3 %
koncový zostatok	1042 Eur	1000 Eur	970 Eur

Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky upozorňuje: výkonnosť v minulosti nie je spoľahlivým ukazovateľom budúcich výsledkov.

Informácie o skutočnostiach súvisiacich s udelením plnomocnenstva k zastupovaniu pri obchodovaní s finančnými nástrojmi

Ak ste udelili alebo udelíte plnomocnenstvo k svojmu zastupovaniu pri obchodovaní s cennými papiermi, upozorňujeme Vás, že osoba, ktorá Vás zastupuje pri obchodovaní s cennými papiermi na základe plnomocnenstva, koná úkony, ktoré sú z právneho hľadiska vždy posudzované ako úkony konané priamo Vami, teda ak Vami splnomocnená osoba vykoná krok, s ktorým nesúhlasíte, máte samozrejme možnosť domáhať sa náhrady prípadnej škody od tejto osoby, nie však od obchodníka s cennými papiermi. Navyše, ak nie je osoba, ktorá Vás na základe plnomocnenstva zastupuje, licencovaným subjektom, nie je jej povinnosť konať s odbornou starostlivosťou stanovená zákonom.

Účinnosť

Tento dokument bol vyhlásený dňa 1. 7. 2022 a nadobúda platnosť a účinnosť dňa 4. 7. 2022. Vo vzťahu k zmluvám medzi obchodníkom a jeho klientmi uzatvoreným pred dňom účinnosti tohto dokumentu podľa predchádzajúcej vety, nadobúda tento dokument účinnosť dňom 11. 7. 2022.